

INFORMACIJA
apie aštuntos klasės
istorijos egzaminą
nuo 2021–2022 mokslo metų

Centrinė egzaminų komisija
Varšuva 2020

Redakcinė kolegija

Marek Zieliński (CEK)
Andrzej Bobrow (Lomžos AEK)
Sylwia Derda (Varšuvos AEK)
Elwira Górczak-Ulman (Gdansko AEK)
Dr. Jakub Lorenc
Dr. Piotr Podemski
Dr. Wioletta Kozak (CEK)
Dr. Marcin Smolik (CEK)

Vertintojai

Habil. dr. Jolanta Choińska-Mika, Varšuvos universiteto profesorė
Habil. dr. Joanna Wojdon, prof. Vroclavo universiteto profesorė
Dr. Tomasz Karpowicz (kalbos redaktorius)

Informaciją parengė Centrinė egzaminų komisija, bendradarbiaudama su apygardų egzaminų komisijomis.

Centrinė egzaminų komisija

Ul. Józefa Lewartowskiego 6, 00-190 Varšuva
Tel. 22 536 65 00
sekretariat@cke.edu.pl

Gdansko apygardos egzaminų komisija

Ul. Na Stoku 49, 80-874 Gdanskas
Tel. 58 320 55 90
komisja@oke.gda.pl

Javožno apygardos egzaminų komisija

Ul. Adama Mickiewicza 4, 43-600 Javožno
Tel. 32 616 33 99
oke@oke.jaworzno.pl

Krokuvos apygardos egzaminų komisija

Os. Szkolne 37, 31-978 Krokuva
Tel. 12 683 21 01
oke@oke.krakow.pl

Lomžos apygardos egzaminų komisija

Al. Legionów 9, 18-400 Lomža
Tel. 86 216 44 95
sekretariat@oke.lomza.pl

Lodzės apygardos egzaminų komisija

Ul. Ksawerego Praussa 4, 94-203 Lodzė
Tel. 42 634 91 33
sekretariat@lodz.oke.gov.pl

Poznanės apygardos egzaminų komisija

Ul. Gronowa 22, 61-655 Poznanė
Tel. 61 854 01 60
sekretariat@oke.poznan.pl

Varšuvos apygardos egzaminų komisija

Pl. Europejski 3, 00-844 Varšuva
Tel. 22 457 03 35
info@oke.waw.pl

Vroclavo apygardos egzaminų komisija

Ul. Tadeusza Zielińskiego 57, 53-533 Vroclavas
Tel. 71 785 18 94
sekretariat@oke.wroc.pl

Turinys

1. Aštuntos klasės istorijos egzaminas	5
Įžanga	5
Egzamino užduotys	5
Egzamino lapo aprašymas	6
Vertinimo instrukcija	6
2. Užduočių su sprendimais pavyzdžiai	9
Argumentavimo užduotys	56

1.

Aštuntos klasės istorijos egzamino aprašymas

IŽANGA

Istorija yra vienas iš dalykų, kuriuos galima pasirinkti laikant aštuntos klasės egzaminus.

Aštuntos klasės istorijos egzaminu patikrinama, kokį lygį pasiekė pagrindinės mokyklos VIII klasės mokinys pagal reikalavimus, nustatytus [pagrindinio ugdymo antrosios pakopos – IV–VIII klasių – programose](#).

Informacijoje apie egzaminą pateikiami egzamino užduočių ir jų sprendimų pavyzdžiai ir paaiškinama, kaip jos susijusios su pagrindiniais mokymo programos reikalavimais. *Informacijoje apie egzaminą* pateiktos užduotys neatspindi visų reikalavimų, susijusių su istorija ir nurodytų pagrindinėje mokymo programoje, taip pat neapima visų užduočių, kurios gali būti pateiktos egzamino rinkinyje, rūšių. Visapusišką mokinių išsilavinimą istorijos srityje galima užtikrinti tik įvykdžius visus pagrindinės mokymo programos reikalavimus (bendruosius ir specialiuosius), įskaitant mokinių parengimą aštuntos klasės egzaminui¹.

EGZAMINO UŽDUOTYS

Egzamino rinkinyje yra pateiktos uždarnosios ir atvirosios užduotys.

Uždarnosios užduotys – tai užduotys, kurių atsakymus mokinys pasirenka iš pateiktų variantų. Tarp uždarytųjų užduočių pateikiama:

- pasirenkamo atsakymo užduočių,
- „tiesa–netiesa“ tipo užduočių,
- užduočių, kurių esmė – parinkti ar pritaikyti atsakymą.

Atvirosios užduotys – tai užduotys, kurias atlikdamas mokinys savarankiškai suformuluoja atsakymą. Tarp atvirųjų užduočių pateikiamos:

- užduotys su palikta tuščia vieta, į kurią reikia įrašyti sakinį arba trumpą tekstą, vieną arba kelis žodžius,
- užduotys, reikalaujančios trumpo atsakymo – sukurti trumpą tekstą.

Egzamino užduotys leidžia patikrinti šiuos gebėjimus, aprašytus pagrindinio ugdymo bendrosios programos reikalavimuose:

- istorijos chronologijos žinias,
- istorijos analizės ir interpretavimo gebėjimus,
- istorinio pasakojimo kūrimo gebėjimus.

Vertinant egzamino užduotis, ypatingas dėmesys bus skiriamas mokinio gebėjimui kritiškai analizuoti iš įvairių šaltinių gautą informaciją ir pateikti išvadas bei argumentus, kurie galėtų pagrįsti mokinio nuomonę, atsižvelgiant į tam tikrus procesus ir istorines asmenybes, taip pat gebėjimui paskirstyti istorinius procesus, reiškinius ir faktus laiko juostoje (t. y. sieti juos su

¹ Istorijos mokytojas privalo įvykdyti visus pagrindinius ugdymo programos reikalavimus **prieš** aštuntos klasės egzaminą.

atitinkamais laikotarpiais, išdėstyti chronologiškai, tačiau mažiau dėmesio skirti konkrečioms datoms).

EGZAMINŲ RINKINIO APRAŠYMAS

Aštuntos klasės istorijos egzaminas trunka 90 minučių².

Užduotys yra susijusios su įvairiu turiniu, jos skiriasi pagal tikrinamus gebėjimus, sudėtingumą ir atsakymo tipą. Visų pirma, jos leidžia patikrinti gebėjimą nagrinėti sudėtingą informaciją – analizuoti, lyginti, daryti išvadas ir apibendrinti. Per egzaminą gali būti pateikiamos pavienės užduotys arba teminės užduočių grupės. Užduotys apima įvairias epochas ir temas, taip pat skirtingus šaltinius, tarp jų: tekstus, ikonografinę ir kartografinę medžiagą, genealogines schemas ir statistikos duomenis.

Lentelėje nurodytas užduočių skaičius ir taškų, kuriuos galima surinkti atlikus tam tikrų tipų užduotis, skaičius.

Užduočių tipas	Užduočių skaičius	Bendras taškų skaičius	Dalis bendroje taškų sumoje
Uždarosios	15–17	apie 17	apie 50 %
Atvirosios	9–11	apie 17	apie 50 %
IŠ VISO	24–28	34	100 %

VERTINIMO INSTRUKCIJA

Uždarosios užduotys ir atvirosios užduotys su palikta tuščia vieta

Uždarosios užduotys ir atvirosios užduotys su palikta tuščia vieta yra vertinamos pagal pateiktą instrukciją, atsižvelgiant į didžiausią taškų skaičių, kurį galima gauti atlikus konkrečią užduotį:

- 1 taškas – teisingas atsakymas,
- 0 taškų – klaidingas atsakymas arba neatsakyta

ARBA

- 2 taškai – du teisingi atsakymai,
- 1 taškas – vienas teisingas atsakymas,
- 0 taškų – klaidingas atsakymas arba neatsakyta.

² Egzamino trukmė gali būti pailginta specialiųjų mokymosi poreikių turintiems mokiniams, įskaitant neįgaliuosius, taip pat užsieniečiams. Išsami informacija pateikta *Centrinės egzaminų komisijos direktoriaus pranešime dėl 8 klasės egzamino sąlygų ir formų specialiųjų pritaikymo būdų einamaisiais mokslo metais*.

Trumpų atsakymų reikalaujančios atvirosios užduotys

Už trumpo atsakymo reikalaujančios užduoties sprendimą galima gauti nuo 0 iki 3 taškų.

Vertinimo instrukcijos kiekvienai užduočiai bus parengtos atskirai. Už kiekvieną teisingą sprendimą, kuris yra kitoks, nei aprašytas vertinimo instrukcijoje, tačiau yra iš esmės teisingas, atitinka užduoties nurodymus ir sąlygas, galima skirti didžiausią taškų skaičių.

2.

Užduočių su sprendimais pavyzdžiai

Informacijoje apie egzaminą kiekvienai užduočiai yra nurodyta:

- už užduoties sprendimą galimų gauti taškų skaičius (iš karto po užduoties numerio);
- svarbiausi toje užduotyje tikrinami bendrieji ir specialieji reikalavimai;
- užduočių sprendimų vertinimo instrukcija;
- teisingas kiekvienos uždarnosios užduoties sprendimas ir kiekvienos atvirosios užduoties sprendimo pavyzdys.

1 ir 2 užduočių tekstai

I tekstas

Nubėgo į dvi puses pasidaliję dievai:
 Į laivyną skuba Hera ir galinga Paladė,
 Poseidonas, kurs sujudina žemę, o jūras valdo,
 Už Trojos – ginkluotas Aresas ir Febas ilgaplaukis,
 Artemidė, kurios strėlės – maloniausias linksmumas.

Pagal: *Pamokos su šaltiniais. Antika*, red. K. Dyba, Varšuva, 2000

II tekstas

Mozė sušaukė visą Izraelį ir tarė jam: „Klausyk, Izraeli, teisių ir įsakymų, kuriuos aš šiandien sakau tavo ausims. Tuo metu aš stovėjau tarp Viešpaties ir jūsų, kad jums praneščiau Viešpaties žodžius. O jis sakė: „Aš esu Viešpats, tavo Dievas, kuris išvedė tave iš Egipto žemės, iš nelaisvės namų. Neturėsi kitų dievų, tik Mane vieną.“

Šventasis Raštas. Senasis ir Naujasis Testamentas, Poznanė, 2003

III tekstas

Aš esu dangaus ir žemės kūrėjas. Sukūriau kalnus ir visa tai, kas yra žemėje. Esu vandenių kūrėjas. Esu dangaus kūrėjas. Padariau, kad slėptųsi du horizonto dievai. Esu tas, kuris įsako – ir Nilo vandenys teka. Aš sukeliu potvynį. Esu Chepri – ryte, Re – vidurdienį, Atum – vakare.

Pagal: J. Lipińska, M. Marciniak, *Mitologija* [...], Varšuva, 1980

IV tekstas

Pamenu, kaip žemė priėmė Saturną,
 Išstremtą Jupiterio iš dangiškųjų karalysčių.
 Saturnėnais tauta vadinosi neilgai. Žeme Lacijaus
 Pavadinata todėl, kad čia pasislėpė dievas.

Pagal: Z. Kubiak, *Mitologija* [...], Varšuva, 1997

1 užduotis (0–1)

Pabaikite sakinį. Pasirinkite tinkamą atsakymą iš pateiktųjų.

Monoteistinė religija yra aprašyta:

- A. I tekste,
- B. II tekste,
- C. III tekste,
- D. IV tekste.

Bendrieji reikalavimai

II. Istorijos analizė ir interpretavimas.

1. Kritiškas įvairiuose šaltiniuose [...] pateiktos informacijos analizavimas, iš dalies padaromas išvados.

Specialieji reikalavimai

I. Senovės Rytų civilizacijos. Mokinys:

- 3) apibūdina [...] senovės laikų Izraelio religiją [...].

Vertinimo instrukcija

1 taškas – teisingas atsakymas.

0 taškų – klaidingas atsakymas arba neatsakyta.

Sprendimas

B.

2 užduotis (0–1)

Iš toliau išvardytų Rytų civilizacijų pavadinimų, pažymėtų A–D raidėmis, pasirinkite tą, kurios atstovai sukūrė – atitinkamai – I tekstą ir IV tekstą. Kiekvienoje lentelės eilutėje įrašykite tinkamą raidę.

- A. Senovės Mesopotamijos civilizacija.
- B. Senovės Romos civilizacija.
- C. Senovės Egipto civilizacija.
- D. Senovės Graikijos civilizacija.

Tekstas	Civilizacija
I	
IV	

Bendrieji reikalavimai

II. Istorijos analizė ir interpretavimas.

1. Kitiškiški įvairiuose šaltiniuose [...] pateiktos informacijos analizavimas, iš dalies padaromos išvados.

Specialieji reikalavimai

I. Senovės Rytų civilizacijos. Mokinyš:

3) apibūdina [...] tikėjimų sistemą [...] Graikijoje ir Romoje [...];

5) apibūdina svarbiausius senovės Rytų civilizacijų religijų bruožus, kultūros laimėjimus [...] įvairiose srityse [...].

Vertinimo instrukcija

1 taškas – įrašytos visos teisingos raidės.

0 taškų – klaidingas ar neišsamus atsakymas arba neatsakyta.

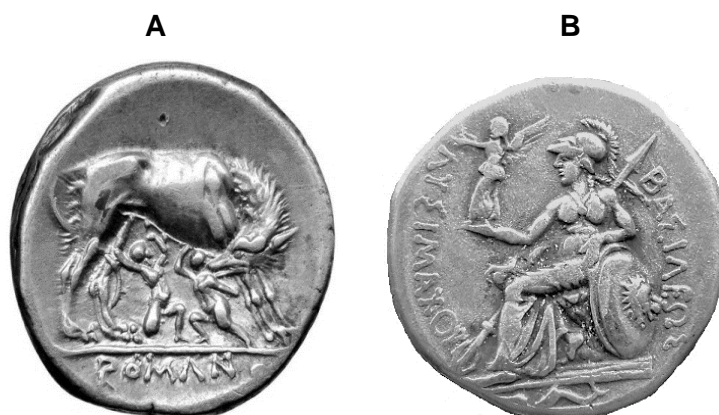
Sprendimas

I. D.

IV. B.

3 užduotis (0–1)

Senovinės monetos

www.ngccoin.com

Kurioje iliustracijoje (A ar B) pavaizduota moneta, sukurta senovės Graikijos civilizacijoje? Atsakymą pagrįskite.

Sprendimas:

Argumentavimas:

.....

Bendrieji reikalavimai

II. Istorijos analizė ir interpretavimas.

1. Kitiškas įvairiuose šaltiniuose [...] pateiktos informacijos analizavimas, iš dalies padaromos išvados.

Specialieji reikalavimai

I. Senovės Rytų civilizacijos. Mokinys:

- 5) apibūdina svarbiausius senovės Rytų civilizacijų materialiosios kultūros laimėjimus [...] įvairiose srityse [...].

Vertinimo instrukcija

1 taškas – teisingas, pagrįstas atsakymas.

0 taškų – klaidingas ar neišsamus atsakymas arba neatsakyta.

Sprendimas

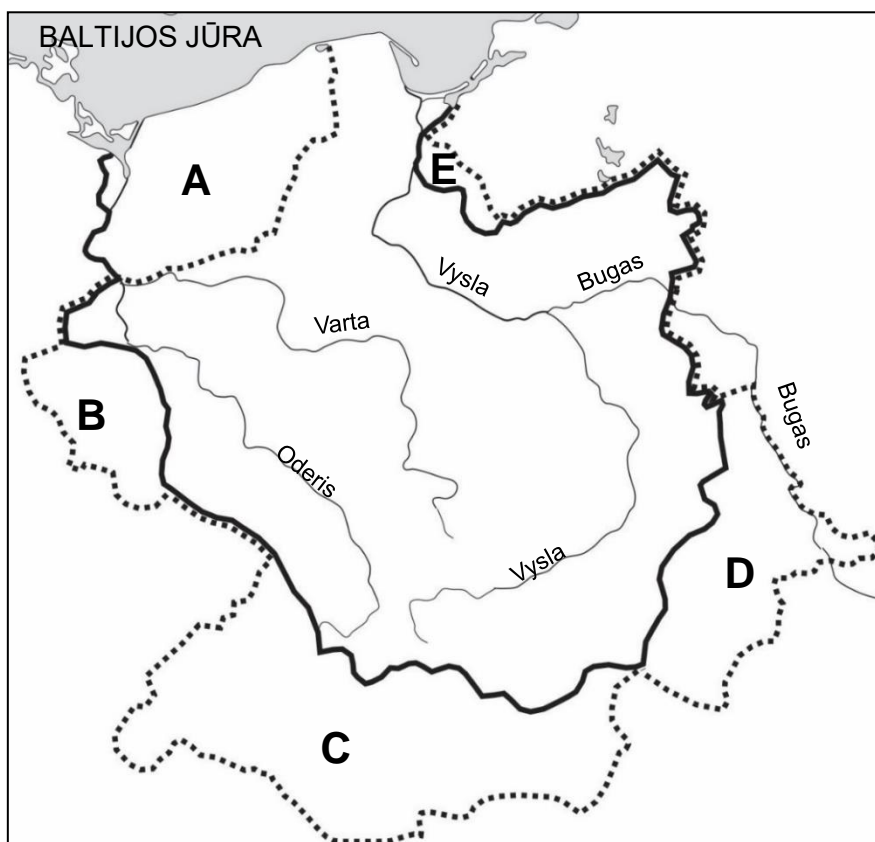
Sprendimas: moneta B.

Argumentavimo pavyzdžiai:

- Monetoje B galima pastebėti graikiškus užrašus.
- Monetoje B pavaizduotas deivės Atėnės atvaizdas.
- Moneta A yra romėniška moneta – tai patvirtina užrašas „Roman“.
- Romėnų monetoje A yra pavaizduoti vilkės, taip pat Romulo ir Remo – Romos įkūrėjų – atvaizdai.

4 užduotis (0–1)

1 šaltinis. Žemėlapis

- — — — — Mieško I-ojo valdymo pabaigoje buvusi valstybės siena
- Boleslovo Narsiojo valdymo pabaigoje buvusi valstybės siena

Pagal: *Mokyklinis istorijos atlasas*, Varšuva, 2013

2 šaltinis. Kronikų ištraukos

I tekstas

Sausio 30 dieną imperatoriaus įsakymu ir labai prašant kunigaikščiui Boleslovui, vyskupai Gero ir Arnulfas bei grafai Hermanas ir Teodorikas, taip pat imperatoriaus antstolis Frydrychas prisiekė taiką mieste, vadinamame Baucenu. Tai buvo ne [tokia] taika, kokia turėtų būti, bet kokią įmanoma buvo pasiekti tuometinėje situacijoje.

Pagal: *Thietmaro kronika*, Krokava, 2005**II tekstas**

Boleslovas su didžia jėga puolė rusėnus, o kai pradžioje jie bandė jam atsispirti ginkluotomis pajėgomis, tačiau nedrįso kautis mūšyje – jis nubloškė juos kaip vėjas dulkes. Jis įžengė į didingą ir turtingą miestą be pasipriešinimo ir, iš makšties ištraukęs kardą, smogė juo į Aukso vartus.

Pagal: Anonimas, vadinamas Galu, *Lenkijos kronika*, Vroclavas, 1982

Kurias žemes Boleslovas Narsusis prijungė po įvykio, aprašyto I tekste, o kurias – po įvykių, aprašytų II tekste? Kiekvienam aprašymui priskirkite žemėlapyje pažymėtą teritoriją – išrinkite ją iš žemėlapyje pažymėtų A–E raidėmis. Kiekvienoje lentelės eilutėje įrašykite tinkamą raidę.

1.	Teritorija prijungta prie Lenkijos po įvykių, aprašytų I tekste.	
2.	Teritorija prijungta prie Lenkijos po įvykių, aprašytų II tekste.	

Bendrieji reikalavimai

II. Istorijos analizė ir interpretavimas.

1. Kritiškas įvairiuose šaltiniuose (tarp jų ir kartografiniuose) pateiktos informacijos analizavimas, iš dalies padaromos išvados.
2. Istorinių įvykių, procesų, reiškinių ir faktų vietos erdvėje nustatymas, naudojantis įvairių mastelių žemėlapiams [...].

Specialieji reikalavimai

V. Lenkija ankstyvuojų Piastų laikotarpiu. Mokinys:

- 3) apibūdina Boleslovo Narsiojo [...] monarchijos raidą [...].

Vertinimo instrukcija

1 taškas – teisingai įrašytos visos raidės.

0 taškų – klaidingas ar neišsamus atsakymas arba neatsakyta.

Sprendimas

1. B.
2. D.

5 užduotis. (0–1)

Kronikų ištraukos

Anonimas Galas (lenk. *Gall Anonim*), *Lenkijos kronika*

Kaip karalius Boleslovas buvo išvartytas iš Lenkijos, ilgai apie tai reikėtų kalbėti; visgi galima pasakyti tiek, kad pats būdamas Dievo išrinktasis, neturėtų kito išrinktojo už bet kokią nuodėmę bausti kūniškai. Deja, labai jam pakenkė tai, kad prieš nuodėmę taikė nuodėmę ir už išdavystę pasmerkė vyskupą ir liepė nukirsti jo narius. Tačiau mes nepateisiname vyskupo išdaviko ir neremiame karaliaus, kuris taip bjauriai išieškojo savo teises.

Pagal: Anonimas, vadinamas Galu, *Lenkijos kronika*, Vroclavas, 1982

Vincentas Kadlubekas (lenk. *Wincenty Kadłubek*), *Lenkijos kronika*

O apgailėtinas, o didžiai apgailėtinas reginys! Šventąjį – bedievis, gailestingąjį – žudikas, nekaltąjį vyskupą – žiauriausias šventvagis drasko, atskirus narius į smulkiausias daleles pjausto, lyg bausmę turėtų pakelti net ir smulkiausios narių dalelės. Po šio įvykio tas išgama, tėvynei ne mažiau, kaip ir tėvams, įgrisęs, bėga į Vengriją.

Pagal: Meistras Vincentas Kadlubekas, *Lenkijos kronika*, Varšuva, 2008

Nurodykite Anonimo Galo ir Vincento Kadlubeko nuomonių dėl karaliaus Boleslovo Narsiojo ir vyskupo Stanislovo tarpusavio konflikto skirtumus. Papildykite toliau pateiktą tekstą.

Anonimas Galas mano, kad

.....

.....

o Vincentas Kadlubekas tvirtina, kad

.....

.....

Bendrieji reikalavimai

II. Istorijos analizė ir interpretavimas.

1. Kritiškas įvairiuose šaltiniuose [...] pateiktos informacijos analizavimas, iš dalies padaromas išvados.

Specialieji reikalavimai

V. Lenkija ankstyvuojų Piastų laikotarpiu. Mokinys:

4) apibūdina Piastų valstybės raidą [...] Boleslovo Narsiojo valdymo laikotarpiu [...].

Vertinimo instrukcija

1 taškas – teisingai papildytas tekstas.

0 taškų – klaidingas ar neišsamus atsakymas arba neatsakyta.

Sprendimo pavyzdžiai

- Anonimas Galas mano, kad kaltos yra abi konflikto pusės, o Vincentas Kadlubekas tvirtina, kad kalta yra tik viena pusė.
- Anonimas Galas mano, kad vyskupas buvo kaltas dėl išdavystės ir todėl karalius jį pasmerkė mirti, o Vincentas Kadlubekas tvirtina, kad būtent karalius yra išgama, o vyskupas – konflikto auka.
- Anonimas Galas mano, kad kaltos yra abi konflikto pusės, o Vincentas Kadlubekas tvirtina, kad vyskupas Stanislovas to konflikto nesukėlė.

Tekstas 6 ir 7 užduotims

Istorinio tyrimo ištrauka

Arkivyskupas Janislovas patepė Vladislovą Lokietką ir Jadvygą ir ant jų galvų uždėjo karūnas (vainikus). Karūnos buvo naujos. Manoma, kad Pšemislo II-ojo karūną paėmė Vaclovas II-asis. Visgi Lokietkos vainikavimas tapo saitu, jungiančiu praeitį su ateitimi, o pati vainikavimo ceremonija Vavelyje nuo šiol tapo privaloma jo įpėdiniams.

Pagal: J. Żylińska, [...], Varšuva, 1982

6 užduotis. (0–1)

Įvertinkite pateiktų teiginių teisingumą. Jei manote, kad teiginys yra teisingas, pasirinkite T, jei klaidingas – K.

Tekste aprašyti įvykiai vyko XIV amžiaus antroje pusėje.	T	K
Tekste yra išvardyti tik Piastų dinastijos valdovai.	T	K

Bendrieji reikalavimai

I. Istorijos chronologija.

4. Istorinių įvykių, procesų, reiškinių ir faktų paskirstymas laiko juostoje [...].

II. Istorijos analizė ir interpretavimas.

1. Kritiškas įvairiuose šaltiniuose [...] pateiktos informacijos analizavimas, iš dalies padaromas išvados.

Specialieji reikalavimai

VI. Lenkija teritorinio suskirstymo laikotarpiu. Mokinys:

5) apibūdina Lenkijos valstybės suvienijimo procesą XIII ir XIV amžių sandūroje, nurodo Piastų dinastijos valdovų reikšmę (ypatingą dėmesį atkreipdamas į Vladislovo Lokietkos svarbą) [...].

Vertinimo instrukcija

1 taškas – teisingas atsakymas.

0 taškų – klaidingas ar neišsamus atsakymas arba neatsakyta.

Sprendimas

KK.

7 užduotis. (0–1)

Nurodykite miesto, kuriame įvyko cituojamoje teksto ištraukoje aprašytas vainikavimas, pavadinimą.

.....

Bendrieji reikalavimai

II. Istorijos analizė ir interpretavimas.

1. Kritiškas įvairiuose šaltiniuose [...] pateiktos informacijos analizavimas, iš dalies padaromos išvados.

Specialieji reikalavimai

VI. Lenkija teritorinio suskirstymo laikotarpiu. Mokinys:

- 5) apibūdina Lenkijos valstybės suvienijimo procesą XIII ir XIV amžių sandūroje [...].

Vertinimo instrukcija

1 taškas – teisingai nurodytas miesto pavadinimas.

0 taškų – klaidingas ar neišsamus atsakymas arba neatsakyta.

Sprendimas

Krokuva.

8 užduotis. (0–1)

www.poznanskiehistorie.blogspot.com

Nurodykite architektūros stiliaus, kurį atspindi iliustracijoje pavaizduotas pastatas, pavadinimą. Savo atsakymą pagrįskite nurodydami bent vieną iliustracijoje vaizduojamo stiliaus bruožą.

Architektūros stiliaus pavadinimas:

Argumentavimas:

Bendrieji reikalavimai

II. Istorijos analizė ir interpretavimas.

1. Kritiškas įvairiuose šaltiniuose [...] pateiktos informacijos analizavimas, iš dalies padaromos išvados.

Specialieji reikalavimai

IV. Viduramžių Europos visuomenė ir kultūra. Mokinys:

3) [...] atpažįsta viduramžių kultūros paminklus, nurodo skirtumus tarp romaninio ir gotikinio stiliaus.

Vertinimo instrukcija

1 taškas – argumentuotas teisingas atsakymas.

0 taškų – klaidingas ar neišsamus atsakymas arba neatsakyta.

Sprendimas

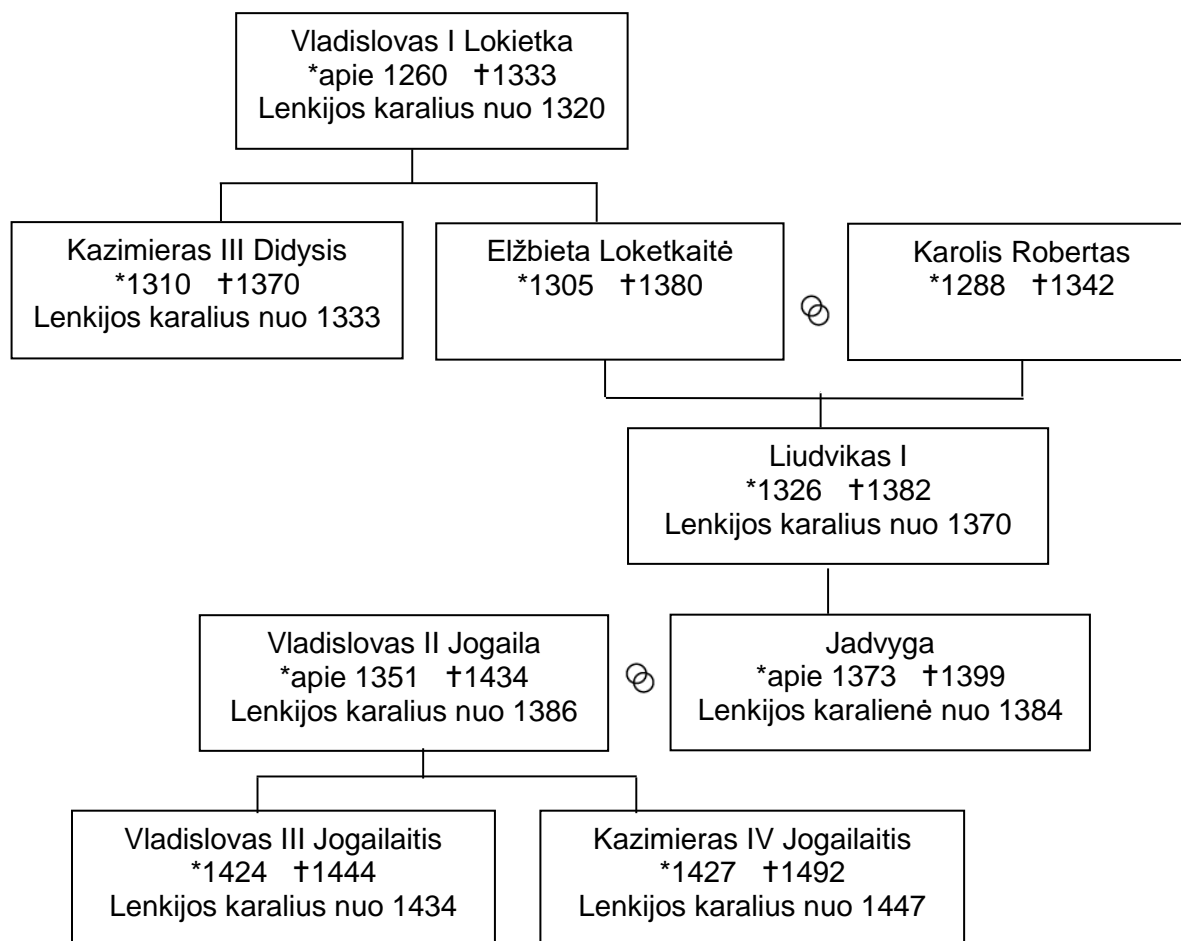
Architektūros stiliaus pavadinimas: gotikinis stilius (gotika).

Pavyzdinis argumentavimas:

- Langų viršus užbaigtas aštriu lanku.
- Pastatas ypač aukštas, smailūs bokštai.

Genealoginė lentelė ir tekstas 9 ir 10 užduotims

1 šaltinis. Genealoginė lentelė

* – gimė † – mirė

⊙ – susituokė

Pagal: *Populiarioji enciklopedija PWN*, Varšuva, 2013

2 šaltinis. Privilegijos ištrauka

Norėdami ypatingai atsidėkoti už malonius norus, kokius mūsų Lenkijos karalystės gyventojai parodė mano sūnams, garbingiems kunigaikščiams Vladislovui ir Kazimierui, o iš jų vieną pažadėjo po mano mirties priimti savo karaliumi, šiuo raštu pripažįstame ir patvirtiname šios privilegijos galia visas teises ir laisves, kurias jiems suteikėme arba kurias suteikė kiti karaliai ir kunigaikščiai. Leidžiame išlaikyti tiek dvasinį, tiek pasaulietinį kilnumą pagal tas pačias teises, kurios jiems tarnavo valdant mūsų pirmtakams Kazimierui ir Liudvikui.

Pagal: *V–XV amžiai šaltiniuose. Rašytinių šaltinių rinkinys su metodinėmis rekomendacijomis istorijos mokytojams, studentams ir mokiniams*, parengė M. Sobańska-Bondaruk, S. B. Lenard, Varšuva, 1999

9 užduotis. (0–1)

Nustatykite, ar rašto leidėjas buvo tas pats valdovas, kuris pradėjo valdyti Lenkiją, sudarius Lenkijos ir Lietuvos sutartį Krėvoje. Pagrįskite atsakymą, atsižvelgdami į informaciją, pateiktą abiejuose šaltiniuose.

Sprendimas:

Argumentavimas:

Bendrieji reikalavimai

II. Istorijos analizė ir interpretavimas.

1. Kritiškas įvairiuose šaltiniuose [...] pateiktos informacijos analizavimas, iš dalies padaromos išvados.

Specialieji reikalavimai

VII. Lenkija XIV ir XV amžiuje. Mokinys:

- 4) [...] įvertina Lenkijos unijos su Lietuvos Didžiąja Kunigaikštyste padarinius.
- 7) apibūdina bajorijos teisių [...] plėtrą.

Vertinimo instrukcija

1 taškas – argumentuotas teisingas atsakymas.

0 taškų – klaidingas ar neišsamus atsakymas arba neatsakyta.

Sprendimas

Išvada: Taip.

Pavyzdinis argumentavimas:

- Po Krėvos unijos Lenkijos sostą užėmė Vladislovas Jogaila, o Kazimieras ir Vladislovas – tai jo sūnūs.
- Po Krėvos unijos Lenkijos sostą užėmė Vladislovas Jogaila, o jo pirmtakai buvo Kazimieras Didysis ir Liudvikas I-asis (Anžujietis).

10 užduotis. (0–1)

Įvertinkite pateiktų teiginių teisingumą. Jei teiginys yra teisingas, pasirinkite T, jeigu klaidingas – K.

Pagal cituojamą privilegiją Lenkijoje buvo įvestas laisvų karaliaus rinkimų principas.	T	K
Genealoginėje lentelėje pateikta informacija patvirtina Lenkijos ir Vengrijos valdovų dinastijų ryšius.	T	K

Bendrieji reikalavimai

II. Istorijos analizė ir interpretavimas.

1. Kritiškas įvairiuose šaltiniuose [...] pateiktos informacijos analizavimas, iš dalies padaromos išvados.

Specialieji reikalavimai

VII. Lenkija XIV ir XV amžiuje. Mokinys:

- 3) apibūdina Lenkijos ir Vengrijos ryšius XIV ir XV amžiuje;
- 5) nurodo Jogailaičių pasiekimus XV a. vidaus ir užsienio politikoje.

Vertinimo instrukcija

1 taškas – teisingas atsakymas.

0 taškų – klaidingas ar neišsamus atsakymas arba neatsakyta.

Sprendimas

KT.

11 užduotis. (0–1)

Fransua Rablé (François Rabelais), *Gargantiua ir Pantagriuelis* (ištrauka)

Šiuo metu visi mokslai atgijo ir yra gerbiami, kalbos prisikėlė iš numirusiųjų: graikų – be kurios gėda būtų vadintis mokslininku, hebrajų, chaldėjų, lotynų. Klesti kaipgi puikus, kaip tobulas spausdinimo menas, kuris anuomet buvo išrastas Dievo įkvėpimu, taip kaip šaunamasis ginklas – šėtonui pakuždėjus. Pasaulyje gausu išsimokslinusių žmonių, puikiausių knygynų, šviesiausių mokytojų, ir manau, kad nei Platono, nei Cicerono laikais nebuvo tokių palengvinimų moksle kaip dabar.

Pagal: [...] *amžius šaltiniuose. Rašytinių šaltinių rinkinys su metodinėmis rekomendacijomis istorijos mokytojams, studentams ir mokiniams*, parengė M. Sobańska-Bondaruk, S. B. Lenard, Varšuva, 1999

Įvertinkite, ar tekstas yra susijęs su antikos ir viduramžių, ar viduramžių ir Renesanso lūžiu. Savo atsakymą pagrįskite.

.....

.....

Bendrieji reikalavimai

I. Istorijos chronologija.

4. Istorinių įvykių, procesų, reiškinių ir faktų paskirstymas laiko juostoje [...].

II. Istorijos analizė ir interpretavimas.

1. Kritiškas įvairiuose šaltiniuose [...] pateiktos informacijos analizavimas, iš dalies padaromos išvados.

Specialieji reikalavimai

IX. „Aukso amžius“ Lenkijoje, atsižvelgiant į Europos kontekstą. Mokinys:

- 1) išskiria būdingas Europos Renesanso savybes [...].

Vertinimo instrukcija

1 taškas – argumentuotas teisingas įvertinimas.

0 taškų – klaidingas atsakymas arba neatsakyta.

Pavyzdiniai sprendimai

- Tekstas yra apie viduramžių ir Renesanso lūžį, kadangi autorius rašo apie šių epochų lūžio atradimus (pvz., spausdinimą, šaunamąjį ginklą).
- Tekste aprašomas viduramžių ir Renesanso lūžio laikotarpis, kadangi jame minimas antiklos kultūros atgimimas.

Tekstas 12 ir 13 užduotims

Istorinio tyrimo ištrauka

Nedaug buvo tokių metų, kai nevyko jokios žmogaus veiklos ar gamtos sukeltos stichijos, smogiančios vienai ar kitai stambios žemės ūkio valdos (latifundijos) daliai. Liubomirskių valdų registruose Kančugoje pastebėti tokie atvejai:

- 1654: Karališkosios kavalerijos ir vokiečių pulkų apgyvendinimas; Kančugos miesto ir Gačkaimo plėšimas.
- 1655: Švedų kariuomenės apgyvendinimas.
- 1656: Karališkosios, Švedijos ir Transilvanijos armijų bei kazokų kariuomenės vykdomi rekvizavimai.
- 1657: Transilvanijos kariuomenės rekvizavimai.
- 1689: Sausra. Avižių nederlius, pasėlių sunaikinimas.
- 1708–10: Karinės įmokos, kluonų gaisrai.
- 1721: Maras.

Pagal: N. Davies, *Dievo žaidynės. Lenkijos istorija*, Krokava, 2005

12 užduotis. (0–1)

Įvertinkite pateiktų teiginių teisingumą. Jei teiginys yra teisingas, pasirinkite T, jeigu klaidingas – K.

Švedų kariuomenės apgyvendinimas Liubomirskių valdose buvo susijęs su karu, vadinamu tvanu.	T	K
Tekste paminėti <i>kluonų gaisrai</i> ir <i>maras</i> vyko Saksų epochoje.	T	K

Bendrieji reikalavimai

I. Istorijos chronologija.

4. Istorinių įvykių, procesų, reiškinių ir faktų paskirstymas laiko juostoje [...].

II. Istorijos analizė ir interpretavimas.

1. Kritiškas įvairiuose šaltiniuose [...] pateiktos informacijos analizavimas, iš dalies padaromos išvados.

Specialieji reikalavimai

XI. Abiejų Tautų Respublika (Žečpospolita) ir jos kaimynai XVII amžiuje. Mokinys:

5) įvertina XVII amžiaus socialinių ir ekonominių karų padarinius [...].

Vertinimo instrukcija

1 taškas – teisingas atsakymas.

0 taškų – klaidingas ar neišsamus atsakymas arba neatsakyta.

Sprendimas

TT.

13 užduotis. (0–1)

Paašškinkite sąvokos „didelė žemės valda“ (*latifundija*) reikšmę.

.....

.....

Bendrieji reikalavimai

II. Istorijos analizė ir interpretavimas.

1. Kritiškas įvairiuose šaltiniuose [...] pateiktos informacijos analizavimas, iš dalies padaromos išvados.

III. Istorinio pasakojimo kūrimas.

2. Istorinių sąvokų vartojimas ir jų reikšmių aiškinimas.

Specialieji reikalavimai

XI. Abiejų Tautų Respublika (Žečpospolita) ir jos kaimynai XVII amžiuje. Mokinys:

5) įvertina XVII amžiaus socialinių ir ekonominių karų padarinius [...].

Vertinimo instrukcija

1 taškas – teisingas atsakymas.

0 taškų – klaidingas atsakymas arba neatsakyta.

Pavyzdinis sprendimas

Latifundija – didelė privati žemės valda, dažniausiai nesusijusi ar menkai susijusi su savininko pagrindine gyvenamąja vieta.

Tekstas ir chronologinė juosta 14 ir 15 užduotims

1 šaltinis. Romano ištrauka

– Plauktumei ten? – parodė plaustą, nykstantį už posūkio.

– Nežinau. Ką aš ten veikčiau? O tu?

– Už jūros – Švedija. O švedai yra mūsų karaliaus Stanislovo draugai. Jeigu tik būtų gyvas Karolis XII-asis...

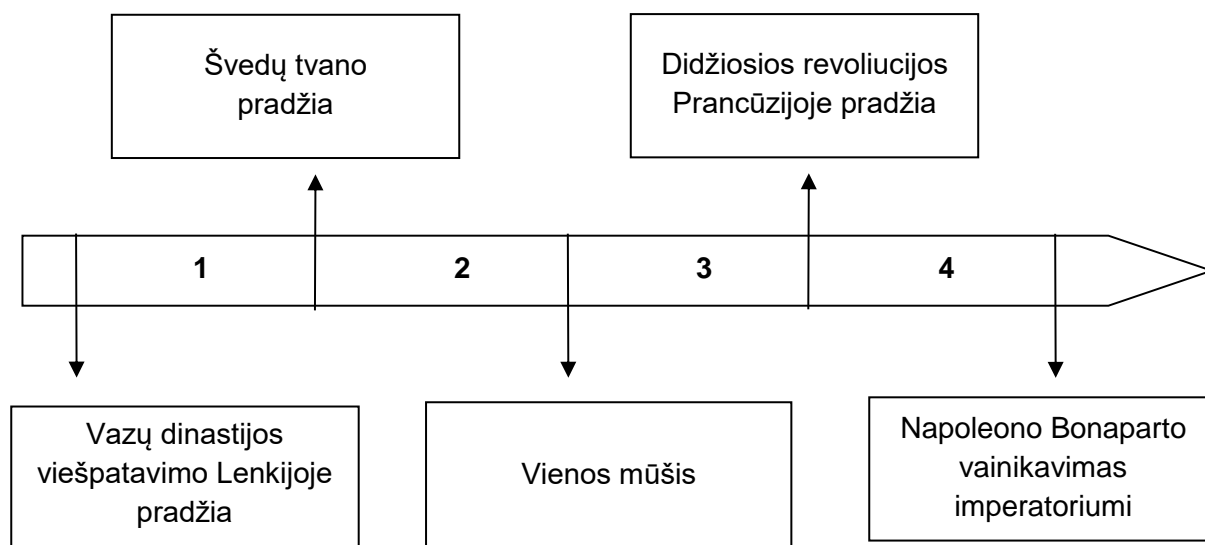
– Pas mus dabar maloningasis Augustas, – besižvalgydama atgal, baimingai priminė Afra.

– O, žinoma. Saksų ir rusų kariuomenės padėjo jam įsitaisyti Lenkijos soste. Bet jie svetimi. O karalius Leščinskis savas. Tik dabar jis toli...

– Toli! – atsiduso Afra. – Prancūzijoje.

– O išdavikų netrūksta. Kad ir štai šitas – berniuko ranka išsitiesė į priešingo kranto pusę, kur tarp medžių bolavo rūmų frontono kolonos.

2 šaltinis. Chronologinė juosta

14 užduotis. (0–1)

Pabaikite sakinį. Pasirinkite tinkamą atsakymą iš toliau pateiktųjų.

Romano veikėjai kalbasi apie įvykius, vykusius laikotarpiu, kuris chronologinėje juostoje pažymėtas numeriu:

- A. 1,
- B. 2,
- C. 3,
- D. 4.

Bendrieji reikalavimai

I. Istorijos chronologija.

4. Istorinių įvykių, procesų, reiškinių ir faktų paskirstymas laiko juostoje [...].

II. Istorijos analizė ir interpretavimas.

1. Kitiški įvairiuose šaltiniuose [...] pateiktos informacijos analizavimas, iš dalies padaromos išvados.

Specialieji reikalavimai

XIII. Abiejų Tautų Respublika (Żečpospolita) XVIII amžiaus pirmoje pusėje. Mokinys:

5) aptaria valstybės krizės priežastis ir apibūdina jos bruožus saksų epochoje.

Vertinimo instrukcija

1 taškas – teisingas atsakymas.

0 taškų – klaidingas atsakymas arba neatsakyta.

Sprendimas

C.

15 užduotis. (0–1)

Parašykite, kurią konflikto tarp *karaliaus Stanislovo ir maloningojo Augusto* pusę palaiko teksto veikėjai. Savo atsakymą pagrįskite, remdamiesi tekste pateikta informacija.

.....

.....

Bendrieji reikalavimai

II. Istorijos analizė ir interpretavimas.

1. Kitiškas įvairiuose šaltiniuose [...] pateiktos informacijos analizavimas, iš dalies padaromos išvados.
3. Vertinimo [...] išskyrimas istoriniame pasakojime.

Specialieji reikalavimai

XIII. Abiejų Tautų Respublika (Żečpospolita) XVIII amžiaus pirmoje pusėje. Mokinys:

- 5) aptaria valstybės krizės priežastis ir apibūdina jos bruožus saksų epochoje.

Vertinimo instrukcija

1 taškas – teisingai nurodyta konflikto pusė ir pateiktas tinkamas pagrindimas.

0 taškų – klaidingas atsakymas arba neatsakyta.

Pavyzdiniai sprendimai

- Teksto veikėjai palaiko karaliaus Stanislovo pusę, kadangi jį laiko savu. Apie jį kalba palankiai.
- Palaiko Stanislovo Leščinskio pusę, nes karalių Augustą laiko svetimu. Apie Augustą kalba su baime.

16 užduotis. (0–2)

Dokumentų ištraukos

A tekstas

Mes, Jungtinių Amerikos Valstijų tauta, siekdami patobulinti Sąjungą, įtvirtinti teisėtumą, išsaugoti ramybę šalyje, užtikrinti bendrą gynybą, kelti bendrą gerovę ir išlaikyti sau ir mūsų palikuoniams laisvės palaimą, pristatome ir nustatome Jungtinėms Amerikos Valstijoms šią konstituciją.

Pagal: www.libr.sejm.gov.pl

B tekstas

Kaip paskelbė imperatorius, įstatymai yra privalomi visoje Prancūzijos šalyje. Jie bus vykdomi kiekvienoje valstybės dalyje nuo to laiko, kai jų paskelbimas bus žinomas. Įstatymai galioja tik ateityje, tačiau negalioja praeityje.

Pagal: [...] amžius šaltiniuose. Rašytinių šaltinių rinkinys su metodinėmis rekomendacijomis istorijos mokytojams, studentams ir mokiniams, parengė M. Sobańska-Bondaruk, B. Lenard, Varšuva, 1998

C tekstas

Nacionalinė asamblėja (Susirinkimas), esant Aukščiausiai būtybei ir jai globojant, pripažįsta ir deklaruoja šias Žmogaus ir Piliečio teises.

I straipsnis. Žmonės gimsta ir pasilieka laisvi ir lygūs savo teisėmis.

II straipsnis. Kiekvienos politinės organizacijos tikslas yra išlaikyti natūralias ir visuomet galiojančias žmogaus teises. Tos teisės – tai laisvė, nuosavybė, saugumas ir pasipriešinimas priešpaudai.

Pagal: www.libr.sejm.gov.pl

D tekstas

Mes laikome neginčijamu ir savaimė suprantamu dalyku, kad visi žmonės buvo sukurti lygūs; kad Kūrėjas suteikė jiems neatimamas teises, iš kurių pirmoji turėtų būti gyvybės, laisvės ir laimės paieškos teisė. Susirinkę į visuotinį suvažiavimą, šių kolonijų gerų žmonių valdžios vardu iškilmingai skelbiame, kad šios Jungtinės kolonijos yra ir turi teisę būti laisvos ir nepriklausomos valstybės.

Pagal: [...] amžius šaltiniuose. Rašytinių šaltinių rinkinys su metodinėmis rekomendacijomis istorijos mokytojams, studentams ir mokiniams, parengė M. Sobańska-Bondaruk, B. Lenard, Varšuva, 2001

Kuris iš raidėms A–D pažymėtų tekstų buvo sukurtas anksčiausiai, o kuris – vėliausiai? Kiekvienoje lentelės eilutėje pasirinkite tinkamą raidę.

16.1.	Chronologiškai anksčiausiai sukurtas tekstas.	A	B	C	D
16.2.	Chronologiškai vėliausiai sukurtas tekstas.	A	B	C	D

Bendrieji reikalavimai

I. Istorijos chronologija.

4. Istorinių įvykių, procesų, reiškinių ir faktų paskirstymas laiko juostoje [...].

II. Istorijos analizė ir interpretavimas.

1. Kritiškas įvairiuose šaltiniuose [...] pateiktos informacijos analizavimas, iš dalies padaromos išvados.

Specialieji reikalavimai

XIV. Jungtinių Amerikos Valstijų (JAV) susikūrimas. Mokinys:

1) aptaria JAV kovų dėl nepriklausomybės priežastis [...].

XVIII. Napoleono epocha. Mokinys:

1) apibūdina politinius, socialinius ir ekonominius pokyčius, įvykusius Napoleono laikmečiu Europoje.

Vertinimo instrukcija

2 taškai – du teisingi atsakymai.

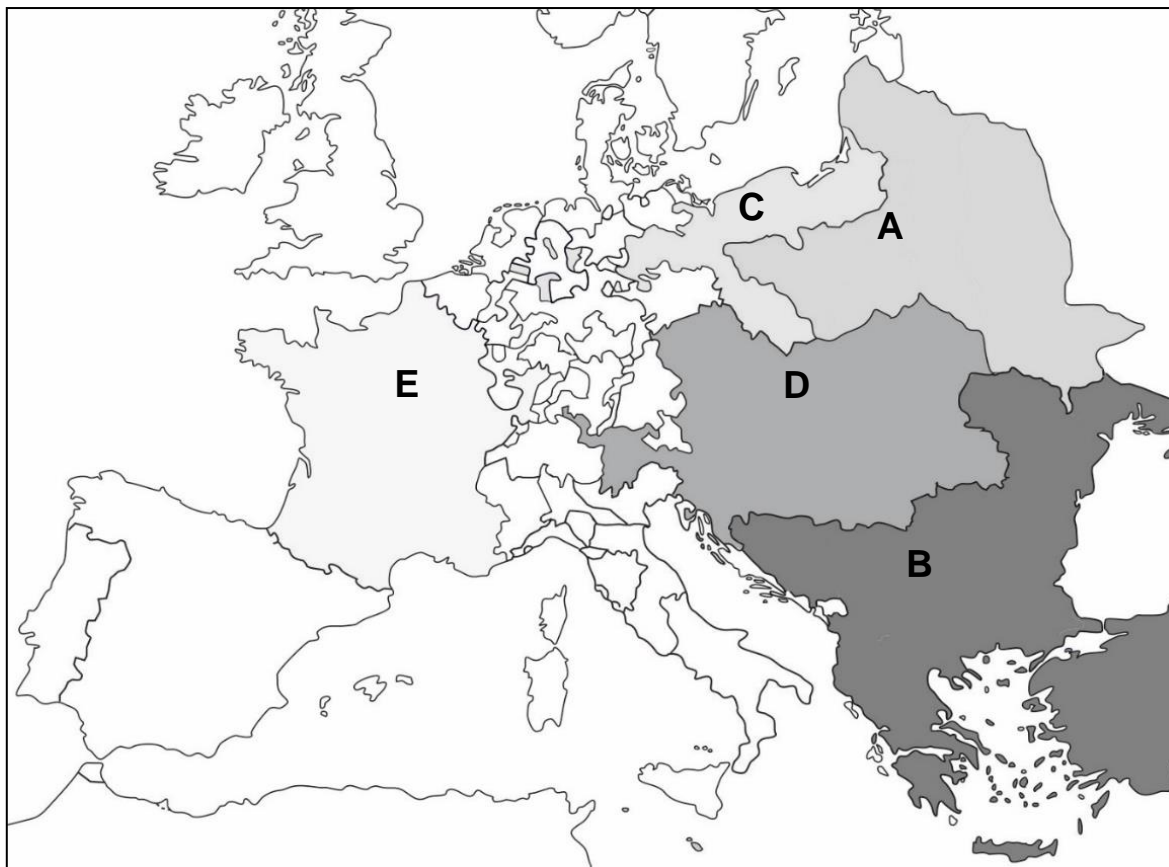
1 taškas – vienas teisingas atsakymas.

0 taškų – klaidingas atsakymas arba neatsakyta.

Sprendimas

16.1. D.

16.2. B.

Žemėlapis 17 ir 18 užduotimsPagal: *Pasaulio istorijos atlasas*, Varšuva – Vroclavas, 1998**17 užduotis. (0–1)****Pabaikite sakinį. Pasirinkite tinkamą atsakymą iš toliau pateiktųjų.**

Žemėlapyje pavaizduotos Europos sienos:

- A. prieš pasirašant antrąją Torunės taiką;
- B. vykstant Bogdano Chmelnickio sukilimui;
- C. po pirmojo Lenkijos padalijimo;
- D. pasibaigus Vienos kongresui.

Bendrieji reikalavimai

I. Istorijos chronologija.

4. Istorinių įvykių, procesų, reiškinių ir faktų paskirstymas laiko juostoje [...].

II. Istorijos analizė ir interpretavimas.

2. Istorinių įvykių, procesų, reiškinių ir faktų vietos nustatymas erdvėje, naudojantis įvairių mastelių žemėlapiams [...].

Specialieji reikalavimai

XVII. Kova už nepriklausomybės išsaugojimą paskutiniaisiais XVIII amžiaus metais. Mokinys:

1) nustato laiko juostoje I [...] Abiejų Tautų Respublikos (Žečpospolitos) padalijimą [...].

Vertinimo instrukcija

1 taškas – teisingas atsakymas.

0 taškų – klaidingas atsakymas arba neatsakyta.

Sprendimas

C.

18. užduotis (0–1)

Lentelėje nurodytiems teritorijų pavadinimams priskirkite raides, kuriomis tos teritorijos yra pažymėtos žemėlapyje. Kiekvienoje lentelės eilutėje įrašykite atitinkamą raidę.

1.	Osmanų Imperija	
2.	Habsburgų monarchija	

Bendrieji reikalavimai

II. Istorijos analizė ir interpretavimas.

1. Kitiškas įvairiuose šaltiniuose [...] pateiktos informacijos analizavimas, iš dalies padaromas išvados.

2. Istorinių įvykių, procesų, reiškinių ir faktų vietos nustatymas erdvėje, naudojantis įvairių mastelių žemėlapiams [...].

Specialieji reikalavimai

XVII. Kova už nepriklausomybės išsaugojimą XVIII amžiaus pabaigoje. Mokinys:

1) nustato laiko juostoje, kada įvyko I [...] Abiejų Tautų Respublikos (Žečpospolitos) padalijimas, ir nurodo žemėlapyje teritorijų pokyčius [...].

Vertinimo instrukcija

1 taškas – teisingai įrašytos visos raidės.

0 taškų – klaidingas ar neišsamus atsakymas arba neatsakyta.

Sprendimas

1. B.

2. D.

19 užduotis. (0–1)

Toliau pateiktus įvykius išdėstykite taip, kad jie nurodytų teisingus priežasties ir padarinio ryšius. Įrašykite raides į atitinkamus langelius teisinga eilės tvarka.

- A. Antrasis Lenkijos padalijimas.
- B. Gegužės 3-iosios Konstitucijos priėmimas.
- C. Targovicos konfederacijos įsteigimas.
- D. Lenkijos kariuomenės pralaimėjimas kovose už Gegužės 3-iosios konstituciją.
- E. Zielenieco ir Dubienkos mūšiai.

Bendrieji reikalavimai

I. Istorijos chronologija.

4. Istorinių įvykių, procesų, reiškinių ir faktų paskirstymas laiko juostoje, jų išdėstymas, priežasties ir padarinio ryšio nustatymas.

Specialieji reikalavimai

XVI. Abiejų Tautų Respublika (Žečpospolita) Stanislovo laikais. Mokinys:

- 3) nustato laiko juostoje [...], kada buvo priimta Gegužės 3-iosios Konstitucija [...];
- 4) paaiškina Targovicos konfederacijos įsteigimo aplinkybes ir nurodo jos padarinius.

XVII. Kova už nepriklausomybės išsaugojimą paskutiniiais XVIII amžiaus metais. Mokinys:

- 1) nustato laiko juostoje, kada įvyko Antrasis [...] Abiejų Tautų Respublikos (Žečpospolitos) padalijimas.

Vertinimo instrukcija

1 taškas – teisingai įrašytos visos raidės.

0 taškų – klaidingas ar neišsamus atsakymas arba neatsakyta.

Sprendimas

B, C, E, D, A.

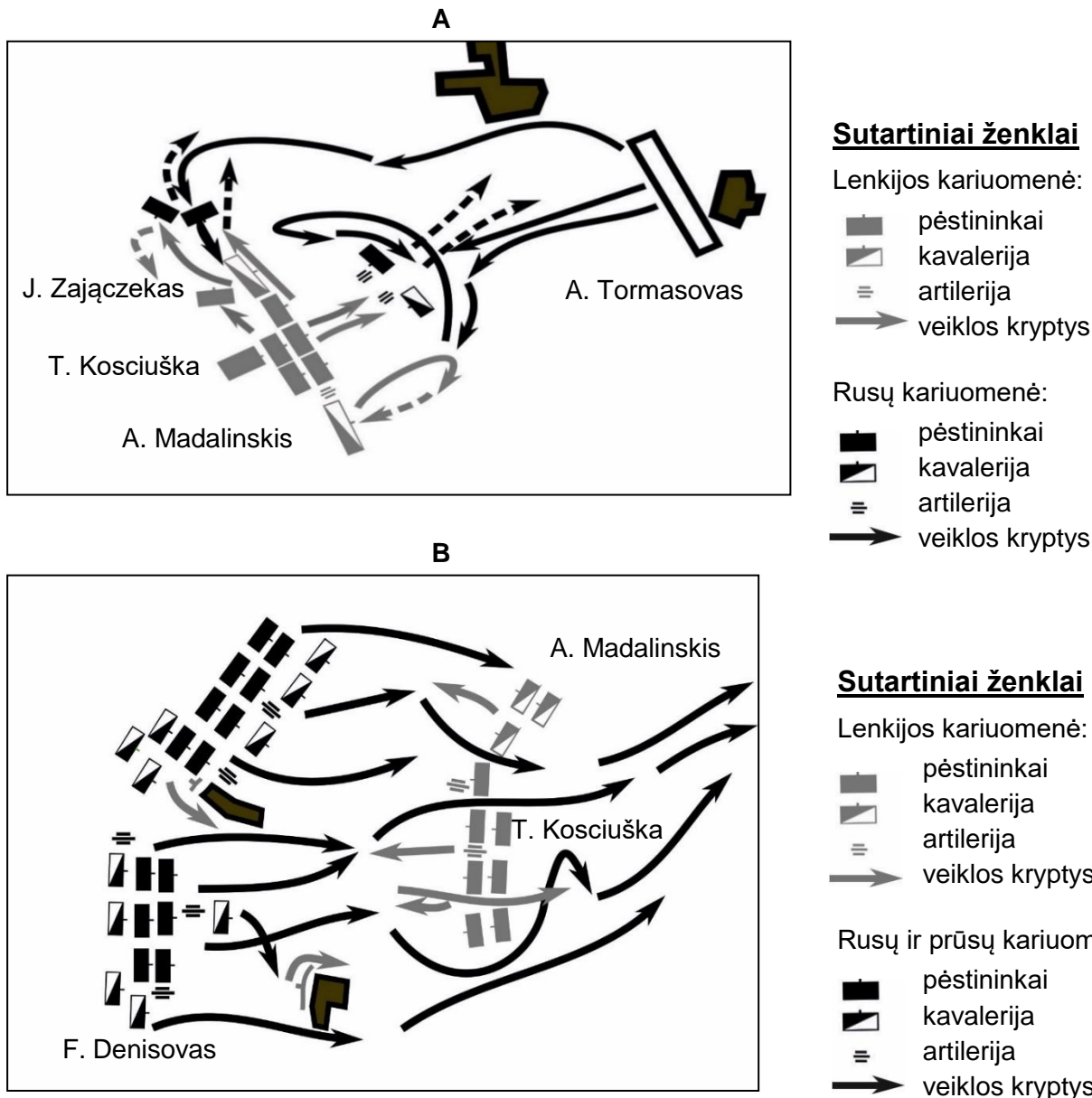
20 užduotis. (0–1)

1 šaltinis. Mūšio dalyvio prisiminimų ištrauka

Kosciuška paruošė savo kariuomenę mūšiui ir išdėstė ant kalvos priešais Maskvos stovyklą. Dešinioji Maskvos kolona pasirodė kairiajame lenkų sparne ir pradėjo ruoštis. Madalinskis jodamas triskart atakavo, bet vis buvo atremiamas, o Kosciuška, žygiuodamas dieną anksčiau į stovyklą atvykusių kaimiečių ir vieno reguliariosios kariuomenės bataliono priekyje, išsiveržė prieš vidurinę koloną, kuri, kai tik prasidėjo ataka, buvo suardyta ir sumušta. Lenkai paėmė mūšio lauką ir laimėjo 12 patrankų.

Pagal: XVI–XVIII amžiai šaltiniuose. Rašytinių šaltinių rinkinys su metodinėmis rekomendacijomis istorijos mokytojams ir studentams, parengė M. Sobańska-Bondaruk, S. B. Lenard, Varšuva, 1999

2 šaltinis. Mūšių planai

Pagal: S. Kieniewicz, A. Zahorski, W. Zajewski, *Trys tautiniai sukilimai*, Varšuva, 1994

Nurodykite, kuriame plane (A ar B) yra pavaizduota tekste aprašyto mūšio eiga. Savo atsakymą pagrįskite.

.....

.....

Bendrieji reikalavimai

II. Istorijos analizė ir interpretavimas.

1. Kritiškas įvairiuose šaltiniuose (tarp jų ir kartografiniuose) pateiktos informacijos analizavimas, iš dalies padaromos išvados.
2. Istorinių įvykių, procesų, reiškinių ir faktų vietos nustatymas erdvėje, naudojantis įvairių mastelių planais [...].

Specialieji reikalavimai

XVII. Kova už nepriklausomybės išsaugojimą XVIII amžiaus pabaigoje. Mokinys:

2) nurodo [...] Kosciuškos sukilimo padarinius.

Vertinimo instrukcija

1 taškas – teisingas atsakymas ir jo pagrindimas.

0 taškų – klaidingas ar neišsamus atsakymas arba neatsakyta.

Pavyzdiniai sprendimai

- Mūšio eiga pavaizduota A plane, kadangi jame parodyta, kad Madalinskis atsitraukė, o Kosciška suardė rusų kariuomenės liniją – būtent apie tai skaitome tekste.
- Mūšio eiga pavaizduota A plane, kadangi B plane parodytas lenkų kariuomenės pralaimėtas mūšis.

Tekstas ir žemėlapiai 21 ir 22 užduotims

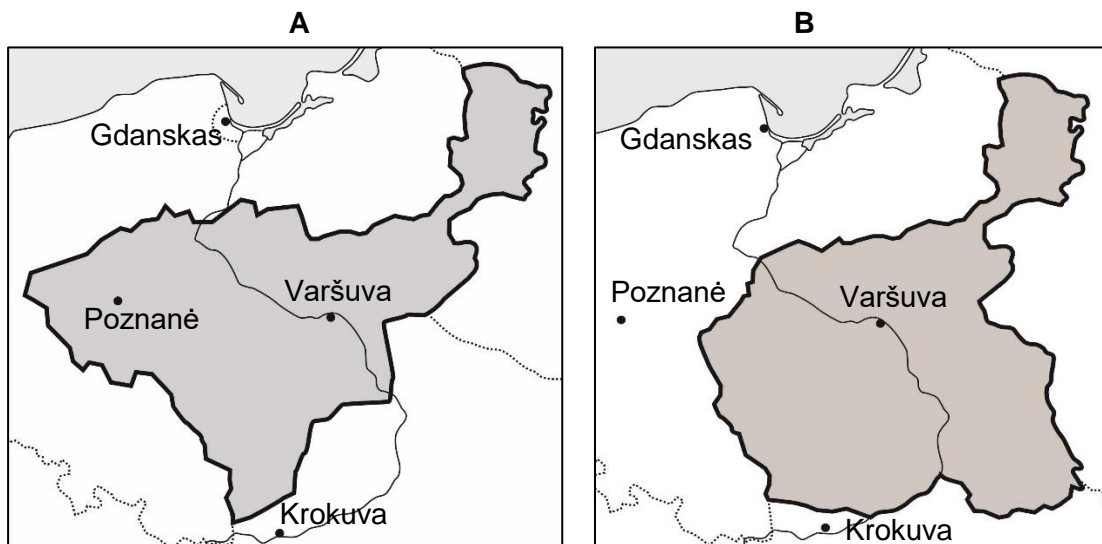
1 šaltinis. Sutarties ištrauka

5 straipsnis

Provincijos, kurios iki 1772 m. sausio 1 dienos buvo senosios Lenkijos karalystės sudedamoji dalis, o vėliau, skirtingais laikotarpiais, pateko į Prūsijos valdas, pagal nuosavybės ir aukščiausiojo viešpatavimo teisę priklausys Saksų karaliui.

Pagal: XIX amžius šaltiniuose. Rašytinių šaltinių rinkinys su metodinėmis rekomendacijomis istorijos mokytojams, studentams ir mokiniams, parengė M. Sobańska-Bondaruk, B. Lenard, Varšuva, 1998

2 šaltinis. Žemėlapiai

Pagal: Mokyklinis istorijos atlasas, Varšuva, 2013

21 užduotis. (0–1)

Nuspręskite, kuriame žemėlapyje (A ar B) pavaizduota valstybės, susikūrusios pagal pateiktas sutarties nuostatas, teritorija. Savo atsakymą pagrįskite.

.....

.....

Bendrieji reikalavimai

II. Istorijos analizė ir interpretavimas.

1. Kritiškas įvairiuose šaltiniuose (tarp jų ir kartografiniuose) pateiktos informacijos analizavimas, iš dalies padaromos išvados.
2. Istorinių įvykių, procesų, reiškinių ir faktų vietos nustatymas erdvėje, naudojantis įvairių mastelių planais [...].

Specialieji reikalavimai

XVIII. Napoleono epocha. Mokinys:

- 3) apibūdina Varšuvos Kunigaikštystės, jos teritorijos įkūrimą [...].

Vertinimo instrukcija

1 taškas – teisingas atsakymas ir jo pagrindimas.

0 taškų – klaidingas ar neišsamus atsakymas arba neatsakyta.

Pavyzdiniai sprendimai

- A žemėlapyje, kadangi jame pavaizduota Varšuvos Kunigaikštystė, susikūrusi iš teritorijų, kurias iš Prūsijos atėmė Napoleonas.
- A žemėlapyje, kadangi tai yra Varšuvos Kunigaikštystė, sukurta pagal Tilžės sutartį iš teritorijų, atimtų iš Prūsijos Saksonijos karaliaus valdymo laikais.
- A žemėlapyje, kadangi B žemėlapyje pavaizduota Lenkijos Kongreso Karalystė, sukurta iš Prūsijos ir Austrijos užimtų teritorijų, kurios nesiekė Rusijos caro valdžia.

22 užduotis. (0–1)

Papildykite sakinį.

Cituojama ištrauka paimta iš sutarties, kurią sudarė šių šalių valdovai:

ir

Bendrieji reikalavimai

II. Istorijos analizė ir interpretavimas.

1. Kritiškas įvairiuose šaltiniuose [...] pateiktos informacijos analizavimas, iš dalies padaromos išvados.

Specialieji reikalavimai

XVIII. Napoleono epocha. Mokinys:

- 3) apibūdina Varšuvos Kunigaikštystės susikūrimą [...].

Vertinimo instrukcija

1 taškas – teisingai įrašyti du valdovai.

0 taškų – klaidingas ar neišsamus atsakymas arba neatsakyta.

Sprendimas

Rusijos, Prancūzijos.

23 užduotis. (0–1)

H. Senkevičius (H. Sienkiewicz), *Švyturininkas* (ištrauka)

Beliko jį tik išklausinėti, todėl ir prasidėjo toks pokalbis:

– Iš kur jūs?

– Aš lenkas. [...]

– Ar kada nors tarnavote? Ar turite sąžiningos vyriausybės tarnybos liudijimų?

Senasis žmogus iš užančio išsitraukė išblukusį šilkinį skudurą, panašų į senos vėliavos skiautę. Išskleidė jį ir tarė:

– Štai liudijimai. Šį kryžių [...] gavau Vengrijoje. Po to koviausi Valstijose prieš pietiečius, bet ten neduoda kryžių – tai štai popierius.

Falconbridge paėmė popierių ir pradėjo skaityti.

– Hm! Skavinskis? Tai jūsų pavardė?... Hm!... Dvi vėliavos, asmeniškai iškovotos atakoje su durtuvais ... Buvote kovingas karys!

H. Sienkiewicz, *Švyturininkas*, Varšuva, 2017

Nurodykite dviejų tekste paminėtų karinių konfliktų, kuriuose dalyvavo Skavinskis, pavadinimus.

.....

Bendrieji reikalavimai

II. Istorijos analizė ir interpretavimas.

1. Kritiškas įvairiuose šaltiniuose [...] pateiktos informacijos analizavimas, iš dalies padaromos išvados.

Specialieji reikalavimai

XXI. Europa Tautų pavasario laikotarpiu. Mokinys:

1) išvardija įvykius, susijusius su Vienos tvarka, apibūdina Tautų pavasario eigą Europoje.

XXIII. Europa ir pasaulis XIX amžiaus antroje pusėje ir XX amžiaus pradžioje. Mokinys:

2) nurodo Jungtinių Amerikos Valstijų pilietinio karo priežastis ir padarinius.

Vertinimo instrukcija

1 taškas – teisingai pateikti įvykiai.

0 taškų – klaidingas ar neišsamus atsakymas arba neatsakyta.

Sprendimas

Tautų pavasaris Vengrijoje, Jungtinių Amerikos Valstijų pilietinis karas.

24 užduotis. (0–1)

Rašytinių šaltinių ištraukos

A tekstas

Visa Varšuvos sukilimo schema buvo tiek pat bloga, kaip ir beprasmiškas jos vykdymas. Sudėtingas penkių Rusijos pulkų nuginklavimo projektas galėjo pavykti tik tada, jei lenkų generolai būtų dalyvavę sąmoksle ir jeigu sukilimo įsakymai būtų atėję iš viršaus. Tačiau sąmoksle nedalyvavo nė vienas aukštesnio laipsnio karininkas. Ir tas kareivinių puolimas Lazienkose – kaipgi silpnai atliktas! Išgąsdintas buvo tik žiaurusis Konstantinas, kuris išsigandęs pasitraukė iš savo Belvederio rūmų.

Pagal: G. Chomiccki, L. Śliwa, [...] *Rašytiniai šaltiniai. Istorijos pamokų temos ir klausimai vidurinėje mokykloje*, Krokva, 2001

B tekstas

17.00 valandą „Garłuch“ pulkas turėjo įvykdyti sudėtingą vokiečių pozicijų aplink Okencę puolimą. 16.00 valandą majoras Wysockis dėl prasto savo kareivių apginklavimo, dėl to, kad jam pavyko surinkti ne daugiau kaip 60–70 proc. karinių pajėgų, ir dėl to, kad dauguma karių turėjo pulti atviroje teritorijoje gerai įsitvirtinusių priešą – įsakė atšaukti puolimą.

Pagal: R. Wiśniewski, *Palimpsest* [...], www.wolnelektury.pl

Nuspręskite, kuris tekstas (A ar B) susijęs su 1830–1831 m. (lapkričio mėn.) sukilimu. Savo atsakymą pagrįskite atsižvelgdami į abu tekstus.

.....

Bendrieji reikalavimai

II. Istorijos analizė ir interpretavimas.

1. Kritiškas įvairiuose šaltiniuose [...] pateiktos informacijos analizavimas, iš dalies padaromos išvados.

Specialieji reikalavimai

XX. Lenkijos teritorija 1815–1848 metais. Mokinys:

3) nurodo 1830–1831 m. (lapkričio mėn.) sukilimo priežastis [...].

Vertinimo instrukcija

1 taškas – teisingas atsakymas, pateikiant pagrindimą.

0 taškų – klaidingas ar neišsamus atsakymas arba neatsakyta.

Pavyzdiniai sprendimai

- A tekstas, kadangi per 1830–1831 m. (lapkričio mėn.) sukilimą Varšuvoje buvo dislokuoti rusų kariuomenės būriai, o antrame tekste minimi mūšiai su vokiečiais, kurie nedalyvavo sukilime.
- A tekste pasakojama apie 1830–1831 m. (lapkričio mėn.) sukilimą, kadangi kalbama apie kovas su rusų kariuomene, o B tekste minimi Vokietijos kariai, kurie nedalyvavo lapkričio mėn. sukilime.

25 užduotis. (0–4)

Atvirukas

N. Davies, *Nuo ir iki. Naujausia Lenkijos istorija pagal pašto istoriją*, t. 1, Varšuva, 2008

25.1. Nurodykite du XIX amžiaus Lenkijos istorijos įvykius, su kuriais yra susijusi atviruke pavaizduota iliustracija.

.....

Bendrieji reikalavimai

II. Istorijos analizė ir interpretavimas.

1. Kitiškias įvairiuose šaltiniuose [...] pateiktos informacijos analizavimas, iš dalies padaromos išvados.

Specialieji reikalavimai

XX. Lenkijos teritorija 1815–1848 metais. Mokinys:

- 3) nurodo 1830–1831 m. (lapkričio mėn.) sukilimo priežastis [...].

XXII. 1863 m. (sausio mėn.) sukilimas. Mokinys:

- 2) apibūdina sukilimo veiksmus [...].

Vertinimo instrukcija

1 taškas – nurodyti dviejų įvykių pavadinimai.

0 taškų – klaidingas ar neišsamus atsakymas arba neatsakyta.

Sprendimas

1830–1831 m. (lapkričio mėn.) sukilimas, 1863 m. (sausio mėn.) sukilimas.

25.2. Paaiškinkite, ką norėta išreikšti šiuo atviruku.

.....
.....

Bendrieji reikalavimai

II. Istorijos analizė ir interpretavimas.

1. Kritiškas įvairiuose šaltiniuose [...] pateiktos informacijos analizavimas, iš dalies padaromos išvados.

Specialieji reikalavimai

XX. Lenkijos teritorija 1815–1848 metais. Mokinys:

- 3) nurodo 1830–1831 m. (lapkričio mėn.) sukilimo priežastis [...].

XXII. 1863 m. (sausio mėn.) sukilimas. Mokinys:

- 2) apibūdina sukilimo veiksmus [...].

Vertinimo instrukcija

1 taškas – paaiškinta atviruko reikšmė.

0 taškų – klaidingas atsakymas arba neatsakyta.

Pavyzdiniai sprendimai

- Raginimas kovoti už nepriklausomą Lenkiją.
- Norima priminti apie XIX amžiaus Lenkijos teritorijos gyventojų nepriklausomybės siekius.
- Skelbiamas trijų tautų, gyvenančių senojoje Abiejų Tautų Respublikos (Żečpospolitos) teritorijoje, bendrijos siekimas.

25.3. Pasirinkite du atviruko grafikos elementus (išskyrus datas) ir paaiškinkite jų simboliką.

.....
.....

Bendrieji reikalavimai

II. Istorijos analizė ir interpretavimas.

1. Kritiškas įvairiuose šaltiniuose [...] pateiktos informacijos analizavimas, iš dalies padaromos išvados.

Specialieji reikalavimai

XX. Lenkijos teritorija 1815–1848 metais. Mokinys:

3) nurodo 1830–1831 m. (lapkričio mėn.) sukilimo priežastis [...].

XXII. 1863 m. (sausio mėn.) sukilimas. Mokinys:

2) apibūdina sukilimo veiksmus [...].

Vertinimo instrukcija

2 taškai – nurodyti du grafikos elementai ir paaiškinta kiekvieno jų simbolika.

1 taškas – nurodytas vienas grafikos elementas ir paaiškinta jo simbolika.

0 taškų – klaidingas ar neišsamus atsakymas arba neatsakyta.

Pavyzdiniai sprendimai

Trijų dalių heraldinis skydas – valstybė, į kurios sudėtį įeina trys tautos, tautų bendrija.

Karūna – valstybės suverenitetas.

Vytis – lietuvių tauta.

Baltas erelis – lenkų tauta.

Arkangelas Mykolas – rusų tauta.

Tekstas ir iliustracijos 26 ir 27 užduotims

1 šaltinis. Tyrimo ištrauka

Po 1864 metų Rusijos valdžia pradėjo remti statinių projektus, primenančius Bizantijos ir Senosios Rusijos tradiciją. Tuomet „rusų tautinis stilius“ tapo Pavyslio krašto integravimo su Rusija įrankiu. 1894–1912 metais Varšuvoje, pačiame miesto centre, buvo pastatyta monumentinė Šv. Aleksandro Nevskio katedra. Statytojams rūpėjo ne tik parodyti Rusijos valdžios galybę, bet ir sumenkinti Lenkijos patriotinius jausmus. Viena katedros koplyčių buvo skirta rusams, kurie numalšino 1863–1864 m. *lenkų maištą*. Cerkvės globėjas, tryliktojo amžiaus kunigaikštis Aleksandras Nevskis, simbolizavo Rusijos pergalę priešų atžvilgiu.

Pagal: A. Szwarc, *Architektūra ir politika* [...], „Amžiai kalba“, 2011 m., Nr. 5

2 šaltinis. Iliustracijos

www.starawarszawa.pl; www.williams.edu

26 užduotis. (0–1)

Nuspręskite, kurioje iliustracijoje (A ar B) yra parodytas tekste aprašytas objektas. Nurodykite vieną tai patvirtinantį statinio bruožą.

.....

.....

Bendrieji reikalavimai

II. Istorijos analizė ir interpretavimas.

1. Kitiškas įvairiuose šaltiniuose [...] pateiktos informacijos analizavimas, iš dalies padaromos išvados.

Specialieji reikalavimai

XXII. 1863 m. (sausio mėn.) sukilimas. Mokinys:
4) apibūdina po sukilimo taikytų represijų formas.

Vertinimo instrukcija

1 taškas – teisingas atsakymas; teisingai nurodytas vienas statinio bruožas.
0 taškų – klaidingas ar neišsamus atsakymas arba neatsakyta.

Pavyzdiniai sprendimai

- Tekste minimas statinys vaizduojamas B iliustracijoje, kadangi statinio išvaizda primena Bizantijos (stačiatikių) architektūrą.
- Tai yra statinys, vaizduojamas B iliustracijoje, kadangi turi svogūno formos kupolus, kuriuos vainikuoja stačiatikių kryžiai.

27 uždutis. (0–1)

Įvertinkite pateiktų teiginių teisingumą. Jei teiginys yra teisingas, pasirinkite T, jeigu klaidingas – K.

Iš pateikto teksto galima spręsti, kad jame aprašytas objektas padėjo įgyvendinti Lenkijos teritorijos rusifikavimo politiką.	T	K
Tekste paminėtas <i>lenkų maištas</i> – tai 1863 m. (sausio mėn.) sukilimas.	T	K

Bendrieji reikalavimai

I. Istorijos chronologija.

4. Istorinių įvykių, procesų, reiškinių ir faktų paskirstymas laiko juostoje [...].

II. Istorijos analizė ir interpretavimas.

1. Kritiškas įvairiuose šaltiniuose [...] pateiktos informacijos analizavimas, iš dalies padaromos išvados.

Specialieji reikalavimai

XXII. 1863 m. (sausio mėn.) sukilimas. Mokinys:

4) apibūdina po sukilimo taikytų represijų formas.

Vertinimo instrukcija

1 taškas – teisingas atsakymas.

0 taškų – klaidingas ar neišsamus atsakymas arba neatsakyta.

Sprendimas

TT.

28 uždutis. (0–1)

1 šaltinis. Tyrimo ištrauka

Šia kryptimi siekta sukurti naujo stiliaus formas, priešingas istorizmui ir akademizmui. Architektai kūrė formas, ornamentus ir puošybą, sudarančius vaizdinius įspūdžius, sukeliančius stiprią emocinę reakciją. Ornamentika, taikyta puošyboje, buvo nerami, dinamiška ir linijinė. Be geometrinių ornamentų, naudota nemažai stilizuotų gyvulinių ir augalinių elementų. Aprašyta kryptis labiausiai suklestėjo 1898–1901 metais.

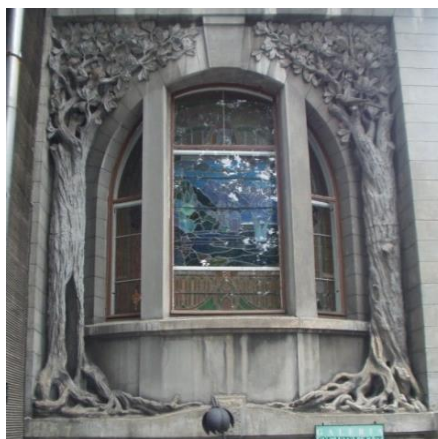
Pagal: E. Charytonow, *Architektūros istorijos apybraiža*, Varšuva, 1983

2 šaltinis. Iliustracijos

1

2

3

4

www.lublin.fotopolska.eu; www.historiasztuki.com; www.propertydesign.pl

Pabaikite sakinį. Pasirinkite teisingą atsakymą iš pateiktųjų.

Architektūrinis elementas, parodytas iliustracijoje Nr. ..., buvo atliktas tekste aprašytu stiliumi.

- A. 1.
- B. 2.
- C. 3.
- D. 4.

Bendrieji reikalavimai

II. Istorijos analizė ir interpretavimas.

1. Kitiškas įvairiuose šaltiniuose [...] pateiktos informacijos analizavimas, iš dalies padaromos išvados.

Specialieji reikalavimai

XXIII. Europa ir pasaulis XIX amžiaus antroje pusėje ir XX amžiaus pradžioje. Mokinys:

4) išvardija naujus [...] kultūrinius reiškinius [...].

Vertinimo instrukcija

1 taškas – teisingas atsakymas.
0 taškų – klaidingas atsakymas arba neatsakyta.

Sprendimas

B.

29 užduotis. (0–2)

Afiša

www.signs.pl

29.1. Nurodykite istorinio įvykio, kurį vaizduoja afiša, pavadinimą.

.....

Bendrieji reikalavimai

II. Istorijos analizė ir interpretavimas.

1. Kritiškas įvairiuose šaltiniuose [...] pateiktos informacijos analizavimas, iš dalies padaromos išvados.

Specialieji reikalavimai

XXVIII. Lenkijos valstybės atgimimas po Pirmojo pasaulinio karo. Mokinys:

2) nurodo sienų nustatymo procesą: Versalio sprendimai [...].

Vertinimo instrukcija

1 taškas – nurodytas įvykio pavadinimas.
0 taškų – klaidingas ar neišsamus atsakymas arba neatsakyta.

Pavyzdinis sprendimas

Plebiscitas Aukštutinėje Silezijoje, 1921 metų plebiscitas.

29.2. Paaiškinkite afišos sukūrimo tikslą.

.....

Bendrieji reikalavimai

II. Istorijos analizė ir interpretavimas.

1. Kritiškas įvairiuose šaltiniuose [...] pateiktos informacijos analizavimas, iš dalies padaromos išvados.

Specialieji reikalavimai

XXVIII. Lenkijos valstybės atgimimas po Pirmojo pasaulinio karo. Mokinys:

2) nurodo sienų nustatymo procesą: Versalio sprendimai [...].

Vertinimo instrukcija

1 taškas – paaiškintas plakato sukūrimo tikslas.

0 taškų – klaidingas atsakymas arba neatsakyta.

Pavyzdinis sprendimas

Skatinimas balsuoti už Silezijos prijungimą prie Lenkijos.

30 užduotis. (0–1)

1 šaltinis. Kovo konstitucija (ištrauka)

2 straipsnis

Teisėkūros srityje tautos organai yra Seimas ir Senatas, vykdomosios valdžios srityje – Respublikos Prezidentas kartu su atsakingais ministrais, teisingumo vykdymo srityje – nepriklausomi teismai.

39 straipsnis

Respublikos Prezidentą septyneriems metams renka Seimas ir Senatas.

44 straipsnis

Kiekvienam Respublikos Prezidento vyriausybės aktui reikalingas ministro pirmininko parašas, kad jis būtų galiojantis.

51 straipsnis

Respublikos Prezidentas neatsako nei už parlamentinę, nei už civilinę veiklą.

Pagal: www.libr.sejm.gov.pl

2 šaltinis. Balandžio konstitucija (ištrauka)

2 str. (1) Valstybei vadovauja Respublikos Prezidentas.

(2) Prezidentas yra atsakingas už valstybės likimą Dievo ir istorijos akivaizdoje.

(4) Jo asmenyje sutelkta vienvaldiška ir nedaloma valstybės valdžia.

3 str. (1) Valstybinės įstaigos, pavaldžios Respublikos Prezidentui: Vyriausybė, Seimas, Senatas, ginkluotosios pajėgos, teismai, valstybės kontrolė.

Pagal: www.libr.sejm.gov.pl

Palyginkite kovo ir balandžio mėnesių konstitucijas pagal Respublikos prezidento valdymo įgaliojimus. Atsižvelgdami į anksčiau pateiktus tekstus, nurodykite vieną skirtumą.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Bendrieji reikalavimai

II. Istorijos analizė ir interpretavimas.

1. Kritiškas įvairiuose šaltiniuose [...] pateiktos informacijos analizavimas, iš dalies padaromos išvados.

III. Istorinio pasakojimo kūrimas.

3. Argumentų, pagrindžiančių savo nuomonę apie istorinius procesus [...], pristatymas.

Specialieji reikalavimai

XXIX. II-oji Respublika (Żečpospolita) 1921–1939 metais. Mokinys:

2) apibūdina Lenkijos politinę santvarką pagal 1921 m. kovo mėn. konstituciją;

4) aprašo lenkų autoritarizmą – [...] santvarkos pokyčius (1935 m. balandžio mėn. konstitucija).

Vertinimo instrukcija

1 taškas – teisingai nurodytas skirtumas.

0 taškų – klaidingas atsakymas arba neatsakyta.

Pavyzdiniai sprendimai

- Kovo konstitucijoje buvo nustatyta, kad Respublikos Prezidentas kartu su ministrais yra tik vykdomosios valdžios organas, ir kiekvieną jo aktą turi patvirtinti Ministrų Tarybos pirmininkas, o Balandžio konstitucijoje konstatuota, kad Prezidentas yra ir vyriausybės, ir įstatymų leidžiamosios valdžios (Seimo ir Senato) bei teismų vadovas.
- Kovo konstitucijoje buvo nustatyta, kad Respublikos Prezidento valdžia yra labai apribota kitų valdžios organų, o Balandžio konstitucijoje konstatuojama, kad Prezidento valdžia atsakinga tik prieš Dievą ir istoriją.

31 užduotis. (0–1)

Žemėlapis

- Vokietijos aneksuotos teritorijos
- Vokietijos okupuota teritorija
- Vengrijos aneksuotos teritorijos

- 1** Bohemijos ir Moravijos protektoratas
- L** Liuksemburgas
- G** Laisvasis Dancigo miestas

Pagal: Mokyklinis istorijos atlasas, Varšuva, 2013

Nuspręskite, ar žemėlapyje pavaizduotos 1939 m. balandžio mėnesį egzistavusios valstybių sienos. Savo atsakymą pagrįskite.

.....

.....

Bendrieji reikalavimai

I. Istorijos chronologija.

4. Istorinių įvykių, procesų, reiškinių ir faktų paskirstymas laiko juostoje [...].

II. Istorijos analizė ir interpretavimas.

1. Kritiškas įvairiuose šaltiniuose (tarp jų ir kartografiniuose) pateiktos informacijos analizavimas, iš dalies padaromos išvados.

2. Istorinių įvykių, procesų, reiškinių ir faktų paskirstymas, naudojantis įvairių mastelių [...] žemėlapiams.

Specialieji reikalavimai

XXXI. Kelias link karo. Mokinys:

3) apibūdina hitlerinės Vokietijos politiką: Versalio–Lokarno sistemos suardymas – nuo Reino zonos remilitarizacijos iki Miuncheno susitarimo.

Vertinimo instrukcija

1 taškas – teisingas, pagrįstas atsakymas.

0 taškų – klaidingas ar neišsamus atsakymas arba neatsakyta.

Pavyzdiniai sprendimai

- Žemėlapyje pavaizduotos 1939 m. balandžio mėnesį egzistavusios Europos valstybių sienos, kadangi Austrija ir dalis Čekoslovakijos jau buvo užimtos vokiečių, o iš likusios Čekoslovakijos dalies buvo sukurta Slovakijos valstybė.
- Pavaizduotos 1939 m. balandžio mėnesį egzistavusios valstybių sienos, kadangi Čekoslovakijos teritorijoje buvo sukurtos atskiros valstybės: Bohemijos ir Moravijos protektoratas ir Slovakija.
- Žemėlapyje pavaizduotos 1939 m. balandžio mėnesį egzistavusios valstybių sienos, kadangi II-oji Respublika turėjo bendrą valstybės sieną su Vengrija.

32 uždutis. (0–4)

Karikatūra

Užrašų vertimai: *German boundary* – Vokietijos valstybės siena; *Russian boundary* – Rusijos valstybės siena; *nazism* – nacizmas; *communism* – komunizmas; *the Pole* – lenkas.

www.rubylane.com

32.1. Nurodykite įvykio, kuris vaizduojamas karikatūroje, pavadinimą.**Bendrieji reikalavimai**

II. Istorijos analizė ir interpretavimas.

1. Kitiškas įvairiuose šaltiniuose [...] pateiktos informacijos analizavimas, iš dalies padaromos išvados.

Specialieji reikalavimai

XXXI. Kelias link karo. Mokinys:

- 5) išvardija Ribentropo–Molotovo pakto padarinius.

Vertinimo instrukcija

- 1 taškas – teisingai nurodytas įvykio pavadinimas.
0 taškų – klaidingas atsakymas arba neatsakyta.

Pavyzdiniai sprendimai

- Ribentropo–Molotovo / vokiečių–sovietų pakto sudarymas 1939 m.
- Vokiečių ir sovietų invazija į Lenkiją 1939 m. rugsėjo mėnesį.
- 1939 m. rugsėjo kampanija.
- Antrojo pasaulinio karo protrūkis.

32.2. Paaiškinkite karikatūros prasmę.

.....

Bendrieji reikalavimai

II. Istorijos analizė ir interpretavimas.

1. Kritiškas įvairiuose šaltiniuose [...] pateiktos informacijos analizavimas, iš dalies padaromos išvados.

Specialieji reikalavimai

XXXI. Kelias link karo. Mokinys:

- 5) išvardija Ribentropo–Molotovo pakto padarinius.

Vertinimo instrukcija

1 taškas – paaiškinta karikatūros prasmė.

0 taškų – klaidingas atsakymas arba neatsakyta.

Pavyzdiniai sprendimai

- Lenkams gresia pavojus iš dviejų pusių.
- Vokietija ir Rusija užima teritorijas, kuriose gyvena lenkai.
- Lenkija buvo užpulta ir bejėgė prieš dviejų diktatorių – Hitlerio ir Stalino – išpuolius.
- Sovietų ir vokiečių bendradarbiavimas prieš Antrojo pasaulinio karo protrūkį.

32.3. Pasirinkite du karikatūros grafikos elementus ir paaiškinkite jų simboliką.

.....

.....

Bendrieji reikalavimai

II. Istorijos analizė ir interpretavimas.

1. Kritiškas įvairiuose šaltiniuose [...] pateiktos informacijos analizavimas, iš dalies padaromos išvados.

Specialieji reikalavimai

XXXI. Kelias link karo. Mokinys:

- 5) išvardija Ribentropo–Molotovo pakto padarinius.

Vertinimo instrukcija

2 taškai – nurodyti du grafikos elementai ir paaiškinta kiekvieno jų simbolika.

1 taškas – nurodytas vienas grafikos elementas ir paaiškinta jo simbolika.

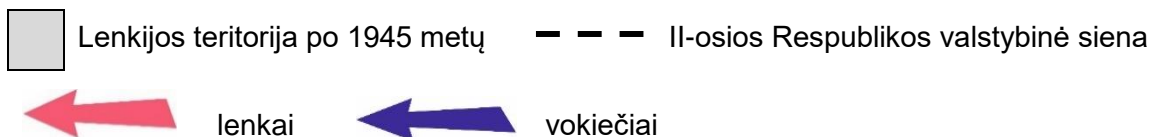
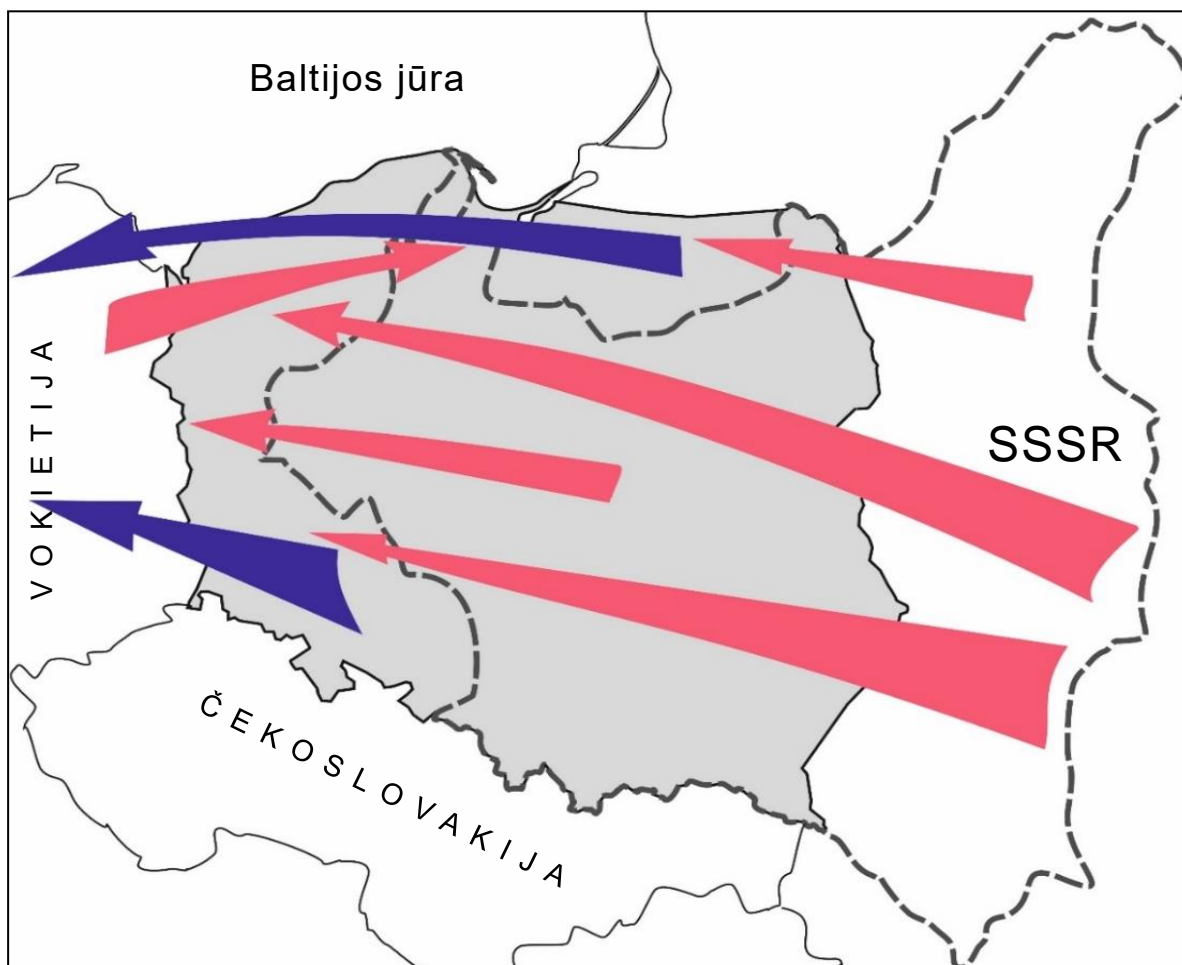
0 taškų – klaidingas ar neišsamus atsakymas arba neatsakyta.

Pavyzdiniai sprendimai

- Spygliuota viela – siena tarp valstybių, vergija, diktatūra, teroras.
- Vyras su užrašu „nazism“ – Hitleris, Trečiasis Reichas.
- Vyras su užrašu „communism“ – Stalinas, Sovietų Sąjunga (SSSR).
- Vyras su užrašu „the Pole“ – lenkas, netikėtumas, pažeidžiamumo jausmas dėl netikėto išpuolio.

Žemėlapis ir lentelė 33 ir 34 užduotims

1 šaltinis. Lenkų ir vokiečių tautybės gyventojų perkėlimai 1945–1949 metais

Pagal: *Mokyklinis istorijos atlasas*, Varšuva, 2013

2 šaltinis. Lenkų ir vokiečių tautybių gyventojai, gyvenę Lenkijos teritorijoje

Metai	1931	1945 m. vidurys	1949 m. pabaiga
Tautybė			
Lenkai	20 644 000	18 930 000	23 940 000
Vokiečiai	780 000	3 700 000	200 000

Pagal: *Mokyklinis istorijos atlasas*, Varšuva, 2013

33 užduotis. (0–1)

Pabaikite sakinį. Pasirinkite tinkamą atsakymą iš pateiktųjų.

Antinacistinės koalicijos vadovai nusprendė pakeisti Lenkijos sienas taip, kaip parodyta žemėlapyje, per konferenciją, kuri vyko:

- A. Miunchene,
- B. Versalyje,
- C. Lokarne,
- D. Jaltoje.

Bendrieji reikalavimai

I. Istorijos chronologija.

4. Istorinių įvykių, procesų, reiškinių ir faktų paskirstymas laiko juostoje [...].

II. Istorijos analizė ir interpretavimas.

1. Kritiškas įvairiuose šaltiniuose (tarp jų ir kartografiniuose) pateiktos informacijos analizavimas, iš dalies padaromos išvados.

Specialieji reikalavimai

XXXIII. Antrasis pasaulinis karas ir jo etapai. Mokinys:

- 4) išvardija pagrindinius „Didžiojo trejeto“ konferencijos sprendimus ([...] Jalta [...]).

Vertinimo instrukcija

1 taškas – teisingas atsakymas.

0 taškų – klaidingas atsakymas arba neatsakyta.

Sprendimas

D.

34 užduotis. (0–2)

Paiškinkite vokiečių tautybės atstovų, gyvenusių Lenkijos teritorijoje 1931–1945 ir 1945–1949 metais, skaičiaus pokyčių priežastis.

1. Pokyčiai nuo 1931 iki 1945 metų:

.....

2. Pokyčiai nuo 1945 iki 1949 metų:

.....

Bendrieji reikalavimai

II. Istorijos analizė ir interpretavimas.

1. Kritiškas įvairiuose šaltiniuose (tarp jų ir kartografiniuose) pateiktos informacijos analizavimas, iš dalies padaromos išvados.

Specialieji reikalavimai

XXXVI. Pasaulis po Antrojo pasaulinio karo. Mokinys:

- 1) apibūdina tiesioginius Antrojo pasaulinio karo padarinius, išskirdamas socialinius [...] [...].

Vertinimo instrukcija

2 taškai – teisingas atsakymas, nurodant po du pokyčius abiejuose laikotarpiuose.

1 taškas – teisingas atsakymas, susijęs su vienu iš pateiktų laikotarpių.

0 taškų – klaidingas atsakymas arba neatsakyta.

Pavyzdiniai sprendimai

1. Rytų Vokietijos prijungimas prie Lenkijos.
2. Vokiečių tautybės gyventojų iškeldinimas į Vokietiją.

35 uždutis. (0–1)

Nuotrauka

www.se.pl

Pabaikite sakinį. Pasirinkite tinkamą atsakymą iš pateiktųjų.

Kuriuo laikotarpiu padaryta ši nuotrauka Varšuvoje?

- A. XX amžiaus ketvirtajame dešimtmetyje.
- B. XX amžiaus šeštajame dešimtmetyje.
- C. XX amžiaus aštuntajame dešimtmetyje.
- D. paskutiniame XX amžiaus dešimtmetyje.

Bendrieji reikalavimai

I. Istorijos chronologija.

4. Istorinių įvykių, procesų, reiškinių ir faktų paskirstymas laiko juostoje [...].

II. Istorijos analizė ir interpretavimas.

1. Kritiškas įvairiuose šaltiniuose [...] pateiktos informacijos analizavimas, iš dalies padaromos išvados.

Specialieji reikalavimai

XXXVIII. Stalinizmas Lenkijoje ir jo padariniai. Mokinys:

1) nurodo ekonominius, socialinius ir kultūrinius pokyčius [...], įvykusius stalinizmo laikotarpiu.

Vertinimo instrukcija

1 taškas – teisingas atsakymas.

0 taškų – klaidingas atsakymas arba neatsakyta.

Sprendimas

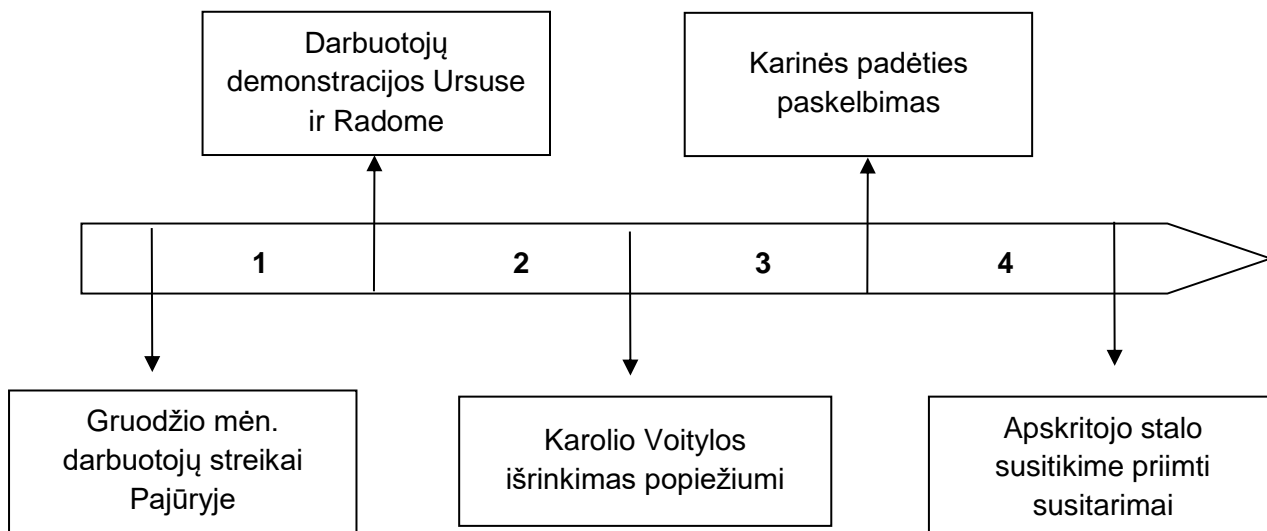
B.

36 uždutis. (0–1)

1 šaltinis. Komikso ištrauka

Pagal: *Solidarność – 25 lat. Nadzieja zwyklych ludzi*, Varšuva, 2005 m.

2 šaltinis. Laiko (chronologinė) juosta

Pabaikite sakinį. Pasirinkite tinkamą atsakymą iš pateiktųjų.

Iliustracijoje vaizduojami įvykiai vyko laikotarpiu, laiko juostoje pažymėtu numeriu:

- A. 1,
- B. 2,
- C. 3,
- D. 4.

Bendrieji reikalavimai

I. Istorijos chronologija.

4. Istorinių įvykių, procesų, reiškinių ir faktų paskirstymas laiko juostoje [...].

II. Istorijos analizė ir interpretavimas.

- 1. Kritiškas įvairiuose šaltiniuose [...] pateiktos informacijos analizavimas, iš dalies padaromos išvados.

Specialieji reikalavimai

XXXIX. Lenkija 1957–1981 metais. Mokinys:

- 7) nurodo 1980 m. rugpjūčio mėn. vykusią streikų priežastis ir padarinius.

Vertinimo instrukcija

1 taškas – teisingas atsakymas.

0 taškų – klaidingas atsakymas arba neatsakyta.

Sprendimas

C.

37 užduotis. (0–1)

1 šaltinis. Pirmojo laikraščio puslapio ištrauka

2 šaltinis. Skrajutė

www.pamięc.pl

Nuspręskite, ar abu šaltiniai susiję su tuo pačiu įvykiu. Savo atsakymą pagrįskite atsižvelgdami į šaltinių turinį.

.....
.....

Bendrieji reikalavimai

II. Istorijos analizė ir interpretavimas.

1. Kritiškas įvairiuose šaltiniuose [...] pateiktos informacijos analizavimas, iš dalies padaromos išvados.

Specialieji reikalavimai

XL. 1981–1989 m. laikotarpis. Mokinys:

- 1) paaiškina karinės padėties paskelbimo priežastis [...].

Vertinimo instrukcija

1 taškas – teisingas, pagrįstas sprendimas.

0 taškų – klaidingas ar neišsamus atsakymas arba neatsakyta.

Pavyzdiniai sprendimai

- Abu šaltiniai susiję su tuo pačiu įvykiu, kadangi skrajutėje pavaizduotas tankas, triuškinantis „Solidarumo“ logotipą – tai simbolizuoja tankų išvažiavimą į gatves, paskelbus karinę padėtį. O laikraštyje informuojama apie gen. Jaruzelskio pranešimą, WRON įkūrimą ir apie tai, kad Valstybės taryba paskelbė karinę padėtį.
- Abu šaltiniai susiję su karinės padėties paskelbimu. Antrasis susijęs su kariuomenės, tarp jų ir tankų, panaudojimu prieš „Solidarumą“, o pirmasis – su gen. Jaruzelskio pranešimu, kuriuo jis paskelbė karinę padėtį.

38 uždutis. (0–1)

Iš toliau nurodytų įvykių, pažymėtų raidėmis A–D, pasirinkite chronologiškai pirmą ir chronologiškai paskutinį įvykį. Kiekvienoje lentelės eilutėje įrašykite tinkamą raidę.

1.	Chronologiškai pirmas įvykis	
2.	Chronologiškai paskutinis įvykis	

- A. Berlyno sienos nugriovimas.
- B. Jungtinių Tautų Organizacijos įsteigimas.
- C. Šiaurės Atlanto sutarties organizacijos įkūrimas.
- D. Sovietų Socialistinių Respublikų Sąjungos iširimasis.

Bendrieji reikalavimai

I. Istorijos chronologija.

4. Istorinių įvykių, procesų, reiškinių ir faktų paskirstymas laiko juostoje [...].

Specialieji reikalavimai

XXXVI. Pasaulis po Antrojo pasaulinio karo. Mokinys:

- 1) apibūdina tiesioginius Antrojo pasaulinio karo padarinius [...], atsižvelgdamas į Jungtinių Tautų Organizacijos įsteigimą;
- 10) paaiškina SSRS žlugimo devintojo ir dešimtojo dešimtmečių sandūroje priežastis, lokalizuoja šį procesą laiko juostoje ir erdvėje [...].

Vertinimo instrukcija

1 taškas – teisingai įrašytos visos raidės.

0 taškų – klaidingas ar neišsamus atsakymas arba neatsakyta.

Sprendimas

1. B.
2. D.

Argumentavimo užduotys

Atlikdamas šio tipo užduotis, mokinys privalo pateikti skirtingų nuomonių apie istorinius procesus, įvykius arba asmenybes, jas pagrįsti dviem esminiais ir logiškais argumentais, remdamasis konkrečiomis istorinėmis žiniomis. Bus vertinamas ne mokinio pasirinkimas, bet gebėjimas argumentuoti. Rašantysis turi aiškiai pabrėžti savo poziciją (pvz. „Manau, cituojama nuomonė yra teisinga“, „Nesutinku su cituojama nuomone“, „Tik iš dalies sutinku su cituojama nuomone“) ir pateikti du argumentus.

Taškai bus skiriami už:

- pagrįstą ir pasirinktą poziciją logiškai atitinkančių argumentų pateikimą (atitinkamai – du argumentai „už“ arba du argumentai „prieš“, arba vienas argumentas „už“ ir vienas – „prieš“);
- argumentų pagrindimą konkrečiomis istorinėmis žiniomis su nuoroda į išsamius pavyzdžius (pvz. faktus, sąvokas, asmenybes).

39 užduotis. (0–3)

Ar sutinkate su nuomone, kad Abiejų Tautų Respublikos (Žečpospolitos) karalių rinkimai laisvos elekcijos būdu buvo naudingi valstybei? Pateikite savo poziciją ir suformuluokite du pagrindžiančius argumentus, paremtus konkrečiomis istorinėmis žiniomis.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Bendrieji reikalavimai

II. Istorijos analizė ir interpretavimas.

1. Kritiškas įvairiuose šaltiniuose [...] pateiktos informacijos analizavimas, iš dalies padaromos išvados.

4. Priežasties ir padarinio ryšių aiškinimas, istorinių reiškinių ir procesų analizavimas.

III. Istorinio pasakojimo kūrimas.

1. Nuoseklaus pasakojimo kūrimas, remiantis informacija iš turimų šaltinių.

3. Argumentų, pagrindžiančių savo poziciją, atsižvelgiant į istorinius [...] procesus, pristatymas.

Specialieji reikalavimai

X. Abiejų Tautų Respublikos (Žečpospolitos) pradžia. Mokinys:

2) [...] išdėsto laisvųjų rinkimų (elekcijos) taisykles; aptaria [...] pirmų laisvųjų rinkimų rezultatus.

Vertinimo instrukcija

3 taškai – teiginys, apimantis požiūrį, paremtą dviem argumentais, kurių kiekvienas yra pagrįstas teisingai pritaikytomis istorinėmis žiniomis.

2 taškai – teiginys, apimantis požiūrį, paremtą dviem argumentais, kurių tik vienas yra pagrįstas teisingai pritaikytomis istorinėmis žiniomis.

1 taškas – teiginys, apimantis požiūrį, paremtą vienu argumentu, kuris yra pagrįstas teisingai pritaikytomis istorinėmis žiniomis.

0 taškų – pozicija neišreikšta, atsakymas klaidingas arba neatsakyta.

Sprendimų vertinimo pavyzdžiai

1 pavyzdys

Sutinku su nuomone, kad karalių rinkimai laisvos elekcijos būdu buvo naudingi valstybei. Taip manau, kadangi Abiejų Tautų Respublika (Żečpospolita) buvo vienintelė Europos valstybė, kurioje nemažas gyventojų nuošimtis (visa bajorija) turėjo įtakos valdovo rinkimams. Pirmuose laisvuose rinkimuose dalyvavo keliasdešimt tūkstančių visos Lenkijos bajorijos atstovų. Be to, galėdami laisvai rinkti, didikai turėjo įtaką valstybės valdymui, kadangi karalius, norėdamas būti išrinktas, turėjo priimti Henriko artikulų, t. y. valstybinės santvarkos principus. Karalius privalėjo jų paisyti, kitaip bajorija galėjo jam nepaklusti. Tokią valstybę vadiname bajorų demokratija.

3 taškai – atsakymas, pasisakant „už“, yra pagrįstas dviem argumentais, kiekvienas jų yra paremtas teisingai pateiktomis istorinėmis žiniomis.

Pozicija: *Sutinku su nuomone, kad karalių rinkimai laisvos elekcijos būdu buvo naudingi valstybei.*

1 argumentas: [...] dėl šios teisės visa bajorija turėjo įtakos karaliaus rinkimams.

Atsižvelgta į istorines žinias: [...] bajorija sudarė nemažą Abiejų Tautų Respublikos (Żečpospolitos) gyventojų nuošimtį, pirmuose laisvuose rinkimuose dalyvavo keliasdešimt tūkstančių visos Lenkijos bajorų atstovų.

2 argumentas: dėl laisvos elekcijos bajorija turėjo įtakos valstybės valdymui.

Atsižvelgta į istorines žinias: Karalius privalėjo priimti Henriko artikulų, t. y. valstybinės santvarkos principus; bajorija galėjo nepaklusti karaliui.

2 pavyzdys

Nesutinku su anksčiau pateikta nuomone, kadangi karaliaus rinkimai laisvos elekcijos būdu buvo labai nepalankūs valstybei. Pirmas – valdovas, norėdamas būti išrinktas, privalėjo nusileisti bajorams ir pasirašyti Henriko artikulų, kurie labai ribojo jo valdžią. Bajorija galėjo jam nepaklusti, pvz., rengdavo maištus prieš Žygimantą III-ą ir Joną Kazimierą. Antra – per laisvuosius rinkimus įtaką bajorijai galėjo daryti kitos šalys: didikai galėjo būti paperkami, o rinkimai vykdavo prie ginkluotų rusų ar švedų kariuomenių.

3 taškai – atsakymas, pasisakant „prieš“, yra paremtas dviem argumentais, kiekvienas jų yra pagrįstas teisingai pateiktomis istorinėmis žiniomis.

Pozicija: *Nesutinku su anksčiau išdėstyta nuomone, kadangi karaliaus rinkimai laisvos rinkimosios būdu buvo labai nepalankūs valstybei.*

1 argumentas: *Valdovas privalėjo nusileisti bajorams.*

Atsižvelgta į istorines žinias: *Valdovas privalėjo pasirašyti Henriko artikulų, kurie labai ribojė jo valdžią. Bajorai galėjo nepaklusti karaliui, pvz., rengė maištus prieš Žygimantą III-ą ir Joną Kazimierą.*

2 argumentas: *[...] per laisvuosius rinkimus įtaką bajorijai galėjo daryti kitos valstybės.*

Atsižvelgta į istorines žinias: *[...] bajorai galėjo būti paperkami, o rinkimai vyko prie ginkluotų rusų arba švedų kariuomenių.*

3 pavyzdys

Tik iš dalies sutinku su anksčiau pateikta nuomone. Manau, kad karaliaus rinkimai laisvos rinkimosios būdu turėjo savo teigiamų ir neigiamų pusių. Teigiamas dalykas buvo tas, kad galėdami laisvai rinkti karalių, pavaldiniai turėjo didesnę įtaką valdžiai. Dėl laisvųjų rinkimų bajorija galėjo kontroliuoti valdovą ir, jei jo valdymas nepasitvirtintų, didikai galėjo jam nepaklusti. Tačiau blogas laisvųjų rinkimų padarinys buvo valstybės silpnėjimas. Tarpvaldžiu (kol nebuvo valdovo) Abiejų Tautų Respublikai iškilo svetimų valstybių antpuolių pavojus, o dvigubi rinkimai skatino pilietinius karus.

3 taškai – atsakymas, pasisakant „už“ ir „prieš“, yra paremtas dviem argumentais, kurių vienas yra „už“, o kitas – „prieš“. Abu jie pagrįsti teisingai pateiktomis istorinėmis žiniomis.

Pozicija: *Tik iš dalies sutinku su pateikta nuomone. Manau, kad karaliaus rinkimai laisvos rinkimosios būdu turėjo ir teigiamų, ir neigiamų bruožų.*

1 argumentas: *Teigiamas laisvųjų rinkimų aspektas buvo tas, kad pavaldiniai turėjo didesnę įtaką valdžiai.*

Atsižvelgta į istorines žinias: *[...] jei valdovo valdymas būtų nesėkmingas, bajorija galėjo jam nepaklusti.*

2 argumentas: *Blogas laisvųjų rinkimų padarinys buvo valstybės susilpnėjimas.*

Atsižvelgta į istorines žinias: *Tarpvaldžiu (kol nebuvo valdovo) Abiejų Tautų Respublikai kilo svetimų valstybių antpuolių pavojus, o dvigubi rinkimai skatino pilietinius karus.*

4 pavyzdys

Nesutinku su anksčiau pateikta nuomone. Karaliaus rinkimai laisvos rinkimosios būdu buvo labai blogas dalykas, kadangi taip išrinkto karaliaus valdžia buvo labai silpna. Karalius privalėjo vykdyti per rinkimus pasirašytus Henriko artikulų ir turėjo dalytis savo valdžia su Seimu. Be to, dėl laisvųjų rinkimų valstybėje dažnai viešpataudavo chaosas, todėl valstybė buvo silpna.

2 taškai – atsakymas, pasisakant „prieš“, yra pagrįstas dviem argumentais, kurių tik vienas paremtas teisingai pateiktomis istorinėmis žiniomis.

Pozicija: *Nesutinku su anksčiau paminėta nuomone. Karaliaus rinkimai laisvos elekcijos būdu buvo labai blogas dalykas.*

1 argumentas: [...] *taip išrinkto [laisvos elekcijos būdu] karaliaus valdžia buvo silpna.*
Atsižvelgta į istorines žinias: *Karalius privalėjo priimti Henriko artikus ir turėjo dalytis savo valdžia su Seimu.*

2 argumentas: [...] *dėl laisvų rinkimų valstybėje dažnai viešpataudavo chaosas, taigi valstybė buvo silpna.*

Neatsižvelgta į konkrečias istorines žinias.

5 pavyzdys

Sutinku su nuomone, kad karalių rinkimai laisvos elekcijos būdu buvo naudingi valstybei. Dėl jų visa bajorija turėjo įtakos valdovui, kadangi pagal Henriko artikus ji galėjo jam nepaklusti.

1 taškas – atsakymas, pasisakant „už“, yra paremtas vienu argumentu, kuris yra pagrįstas teisingai pateiktomis istorinėmis žiniomis.

Pozicija: *Sutinku su anksčiau paminėta nuomone, kad karalių rinkimai laisvos elekcijos būdu buvo naudingi valstybei.*

Argumentas: *visa bajorija turėjo įtakos valstybės valdovui.*

Atsižvelgta į istorines žinias: *pagal Henriko artikus, bajorija galėjo nepaklusti valdovui.*

40 užduotis. (0–3)

Ar sutinkate su nuomone, kad per 1830–1831 m. (lapkričio mėn.) sukilimą sukilėliai turėjo galimybę laimėti? Pateikite savo poziciją ir suformuluokite du pagrindžiančius argumentus, paremtus konkrečiomis istorinėmis žiniomis.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Bendrieji reikalavimai

II. Istorijos analizė ir interpretavimas.

1. Kritiškas įvairiuose šaltiniuose [...] pateiktos informacijos analizavimas, iš dalies padaromas išvados.

4. Priežasties ir padarinio ryšių aiškinimas, istorinių reiškinių ir procesų analizavimas.

III. Istorinio pasakojimo kūrimas.

1. Nuoseklus pasakojimo kūrimas, remiantis informacija iš turimų šaltinių.
3. Argumentų, pagrindžiančių savo poziciją, atsižvelgiant į istorinius [...] procesus, pristatymas.

Specialieji reikalavimai

XX. Lenkijos teritorija 1815–1848 metais. Mokinys:

- 3) nurodo 1830–1831 m. (lapkričio mėn.) sukilimo priežastis, apibūdina kovos pobūdį [...].

Vertinimo instrukcija

- 3 taškai – pateiktas atsakymas išdėstant požiūrį, paremtą dviem argumentais, kurių kiekvienas yra pagrįstas teisingai pritaikytomis istorinėmis žiniomis.
- 2 taškai – pateiktas atsakymas išdėstant požiūrį, paremtą dviem argumentais, kurių tik vienas yra pagrįstas teisingai pritaikytomis istorinėmis žiniomis.
- 1 taškas – pateiktas atsakymas išdėstant požiūrį, paremtą vienu argumentu, pagrįstu teisingai pritaikytomis istorinėmis žiniomis.
- 0 taškų – neišsakytas joks požiūris, atsakymas klaidingas arba nepateiktas.

Pavyzdiniai įvertinti sprendimai

1 pavyzdys

Sutinku su nuomone, kad per 1830–1831 m. (lapkričio mėn.) sukilimą sukilėliai turėjo pergalės galimybę. Pirma – 1830–1831 m. (lapkričio mėn.) sukilime lenkai turėjo reguliarią, puikiai didžiojo kunigaikščio Konstantino išmokytą ir apginkluotą armiją. Antra – lenkų armija kelis kartus laimėjo pergalę (pvz., Iganijos mūšyje), kadangi jai vadovavo įžymūs karininkai (pvz., gen. I. Prondzinskis (Prączyński)), taigi kovoje su rusais sukilėliai turėjo galimybę nugalėti.

3 taškai – atsakymas, pasisakant „už“, yra paremtas dviem argumentais, kurių kiekvienas yra pagrįstas teisingai pritaikytomis istorinėmis žiniomis.

Pozicija: *Sutinku su nuomone, kad per 1830–1831 m. (lapkričio mėn.) sukilimą galėjo būti pasiekta pergalė.*

1 argumentas: *1830–1831 m. (lapkričio mėn.) sukilime lenkai turėjo reguliarią armiją [...]. Atsižvelgta į istorines žinias: [...] Lenkai turėjo reguliarią, didžiojo kunigaikščio Konstantino puikiai išmokytą ir apginkluotą armiją.*

2 argumentas: *Lenkų armija laimėjo kelias pergales [...], nes jai vadovavo įžymūs karininkai [...].*

Atsižvelgta į istorines žinias: *[...] laimėjo kelias pergales (pvz., Iganijos mūšį) [...], jai vadovavo įžymūs karininkai (pvz., gen. I. Prondzinskis (Prączyński)).*

2 pavyzdys

Nesutinku su pateikta nuomone. Pirma – per 1830–1831 m. (lapkričio mėn.) sukilimą sukilėliai neturėjo jokių galimybių laimėti, kadangi rusų kariuomenė turėjo persvarą (rusų armija buvo daug gausesnė nei lenkų, pavyzdžiui, mūšyje ties Grochovu 60 tūkst. rusų kariavo su 40 tūkst. lenkų).

Antra – lenkų kariuomenei vadovavo vadai, kurie netikėjo pergale (pvz., gen. Juzefas Chlopickis (Józef Chłopiczki), gen. Janas Skšineckis (Jan Skrzynecki)); jie padarė daug rimtų klaidų ir neišnaudojo visų galimybių laimėti.

3 taškai – atsakymas, pasisakant „prieš“, yra paremtas dviem argumentais, kurių kiekvienas yra pagrįstas teisingai pritaikytomis istorinėmis žiniomis.

Pozicija: *Nesutinku su anksčiau išsakyta nuomone. Per 1830–1831 m. (lapkričio mėn.) sukilimą sukilėliai neturėjo jokių pergalės galimybių [...].*

1 argumentas: [...] *karinė persvara buvo rusų pusėje.*

Atsižvelgta į istorines žinias: [...] *rusų armija buvo daug gausesnė nei lenkų, pvz., mūšyje ties Grochovu dalyvavo 60 tūkst. rusų ir 40 tūkst. lenkų.*

2 argumentas: *Lenkų kariuomenei vadovavo vadai, kurie netikėjo pergale [...].*

Atsižvelgta į istorines žinias: *Lenkų kariuomenei vadovavę [...] vadai (pvz., gen. Juzefas Chlopickis (Józef Chłopiczki), gen. Janas Skšineckis (Jan Skrzynecki)) padarė daug rimtų klaidų ir neišnaudojo visų galimybių laimėti.*

3 pavyzdys

Manau, kad anksčiau pateikta nuomonė yra teisinga, kadangi sukilėliai turėjo reguliarią armiją. Be to, Lenkijos kariuomenė turėjo puikių vadų, pvz., Ignacą Prondzinskį (Ignacy Prądzyński) ir Juzefą Bemą (Józef Bem), kurie padėjo pasiekti keletą sukilėlių armijos pergalių.

2 taškai – atsakymas, pasisakant „už“, yra paremtas dviem argumentais, kurių tik vienas yra pagrįstas teisingai pritaikytomis istorinėmis žiniomis.

Pozicija: *Manau, kad pateikta nuomonė yra teisinga [...].*

1 argumentas: [...] *sukilėliai turėjo reguliarią armiją.*

Neatsižvelgta į konkrečias istorines žinias.

2 argumentas: Be to, *lenkų kariuomenė turėjo puikių vadų.*

Atsižvelgta į istorines žinias: [*vada*] *pvz., Ignacas Prondzinskis (Ignacy Prądzyński) ir Juzefas Bem (Józef Bem) padėjo pasiekti keletą sukilėlių armijos pergalių.*

4 pavyzdys

Nesutinku su nuomone, kad per 1830–1831 m. (lapkričio mėn.) sukilimą sukilėliai turėjo pergalės galimybę, kadangi Lenkijos Karalystė buvo silpnesnė už Rusiją.

0 taškų – atsakymas, pasisakant „prieš“, yra pagrįstas vienu argumentu, suformuluotu neatsižvelgiant į istorines žinias.

Pozicija: *Nesutinku su nuomone, kad per 1830–1831 m. (lapkričio mėn.) sukilimą sukilėliai turėjo pergalės galimybę [...].*

Argumentas: [...] *Lenkijos Karalystė buvo silpnesnė už Rusiją.*

Neatsižvelgta į konkrečias istorines žinias.

5 pavyzdys

1830–1831 m. (lapkričio mėn.) sukilimas prasidėjo 1830 m. lapkričio 29 d. Jį suorganizavo sąmokslininkai, kuriems vadovavo Piotras Visockis (Piotr Wysocki). Sukilėliai puolė Belvederį, o Didysis kunigaikštis Konstantinas pabėgo iš Varšuvos. 1830 m. gruodžio mėnesį iš caro buvo atimta Lenkijos karūna, o 1831 m. sausio mėnesį į Lenkijos Karalystę įžengė rusų kariuomenė ir nugalėjo lenkų armiją. Sukilimą pralaimėjo lenkai.

0 taškų – atsakymas klaidingas.

Neatsižvelgta į nuomonę, pateiktą užduotyje. Neišdėstyta pasirinkta pozicija. Atsakant apsiribota tik informacijos, kurios dalis neatitinka istorinių žinių, pateikimu. Mokinio atsakymas neturi argumentavimo savybių.

41 užduotis. (0–3)

Ar sutinkate su nuomone, kad Jungtinių Amerikos Valstijų indėlis į sąjungininkų pergalę Antrajame pasauliniame kare buvo didžiausias? Pateikite savo poziciją ir suformuluokite du ją pagrindžiančius argumentus, remdamiesi konkrečiomis istorinėmis žiniomis.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Bendrieji reikalavimai

II. Istorijos analizė ir interpretavimas.

1. Kritisks įvairiuose šaltiniuose [...] pateiktos informacijos analizavimas, iš dalies padaromos išvados.
4. Priežasties ir padarinio ryšių aiškinimas, istorinių reiškinių ir procesų analizavimas.

III. Istorinio pasakojimo kūrimas.

1. Nuoseklus pasakojimo kūrimas, remiantis informacija iš turimų šaltinių.
3. Argumentų, pagrindžiančių savo poziciją, atsižvelgiant į istorinius [...] procesus, pristatymas.

Specialieji reikalavimai

XXXIII. Antrasis pasaulinis karas ir jo etapai. Mokinys:

- 1) pristato ir laiko ir erdvės juostoje paskirsto svarbiausius Antrojo pasaulinio karo įvykius (politinius ir karinius);
- 3) paaiškina Ašies valstybių pralaimėjimo priežastis.

Vertinimo instrukcija

- 3 taškai – pateiktas atsakymas išdėstant požiūrį, paremtą dviem argumentais, kurių kiekvienas yra pagrįstas teisingai pritaikytomis istorinėmis žiniomis.
- 2 taškai – pateiktas atsakymas išdėstant požiūrį, paremtą dviem argumentais, kurių tik vienas yra pagrįstas teisingai pritaikytomis istorinėmis žiniomis.
- 1 taškas – pateiktas atsakymas išdėstant požiūrį, paremtą vienu argumentu, pagrįstu teisingai pritaikytomis istorinėmis žiniomis.
- 0 taškų – nepateiktas joks požiūris, atsakymas klaidingas arba neatsakyta.

Pavyzdiniai įvertinti sprendimai

1 pavyzdys

Manau, kad pateikta nuomonė yra visiškai teisinga. Jungtinių Amerikos Valstijų, pasinaudojusių savo ekonominiu potencialu, indėlis į sąjungininkų pergalę Antrajame pasauliniame kare buvo didžiausias. Ir Didžioji Britanija, ir Sovietų Sąjunga pasinaudojo amerikiečių tiekiamą įrangą, maistu ir finansine pagalba (programa *Lend-Lease*). Be šios pagalbos abi minėtos šalys nebūtų įstengusios laimėti karo mūšiuose, o galbūt Hitleris būtų jas visiškai nugalėjęs.

Be to, amerikiečiai šiam karui sutelkė milžiniškas žmonių pajėgas. Jų kariai kovojo daugelyje frontų Europoje, Afrikoje ir Azijoje. Vokiečių pralaimėjimas nebūtų įmanomas be operacijos Normandijoje (amerikiečiai daug prisidėjo), o Japonijos pralaimėjimas – be pergalių Ramiajame vandenyne (pvz., Midvėjaus mūšyje) ar galingos atominių bombų (numestų Hirošimoje ir Nagasakyje) jėgos.

3 taškai – atsakymas, pasisakant „už“, yra pagrįstas dviem argumentais, kurių kiekvienas paremtas teisingai pritaikytomis istorinėmis žiniomis.

Pozicija: *Mano manymu, pateikta nuomonė yra visiškai teisinga.*

1 argumentas: *Dėl turėto didelio ekonominio potencialo Jungtinės Amerikos Valstijos skyrė didžiausią indėlį į sąjungininkų pergalę Antrajame pasauliniame kare.*

Atsižvelgta į istorines žinias: *Ir Didžioji Britanija, ir Sovietų Sąjunga pasinaudojo amerikiečių tiekiamą įrangą, maistu ir finansine pagalba (programa „Lend-Lease“).*

2 argumentas: *Be to, amerikiečiai šiam karui sutelkė milžiniškas žmonių pajėgas.*

Atsižvelgta į istorines žinias: *Jų kariai kovojo daugelyje frontų Europoje, Afrikoje ir Azijoje. Vokiečių pralaimėjimas nebūtų įmanomas be operacijos Normandijoje (amerikiečiai daug prisidėjo), o Japonijos pralaimėjimas – be pergalių Ramiajame vandenyne (pvz., Midvėjaus mūšyje) ar galingos atominių bombų (numestų Hirošimoje ir Nagasakyje) jėgos.*

2 pavyzdys

Nesutinku su pateikta nuomone ir manau, kad Jungtinės Amerikos Valstijos neskyrė ypatingo indėlio į sąjungininkų pergalę Antrajame pasauliniame kare. Būtent Sovietų Sąjunga turėjo

didesnę įtaką nugalint vokiečius. Sovietų armija padarė didžiausius nuostolius Trečiojo Reicho kariuomenei, užėmė pusę Europos ir buvo pirmoji, užkariavusi Berlyną. Be to, reikia paminėti, kad amerikiečiai vėlai įsitraukė į karą.

2 taškai – atsakymas, pasisakant „prieš“, yra pagrįstas dviem argumentais, kurių tik vienas yra paremtas teisingai pritaikytomis istorinėmis žiniomis.

Pozicija: *Nesutinku su pateikta nuomone.*

1 argumentas: *Būtent Sovietų Sąjunga turėjo didesnę įtaką nugalint vokiečius.*

Atsižvelgta į istorines žinias: *Sovietų armija padarė didžiausius nuostolius Trečiojo Reicho kariuomenei, užėmė pusę Europos ir buvo pirmoji, užkariavusi Berlyną.*

2 argumentas: *Be to, reikia paminėti, kad amerikiečiai vėlai įsitraukė į karą.*

Neatsižvelgta į konkrečias istorines žinias.

3 pavyzdys

Manau, kad Jungtinių Amerikos Valstijų indėlis į sąjungininkų pergalę nebuvo didžiausias, nes būtent Sovietų Sąjunga turėjo lemiamą įtaką nugalint vokiečius. Būtent rusai, padedami lenkų kareivių, padarė vokiečiams daugiausia nuostolių ir užėmė Berlyną.

1 taškas – atsakymas, pasisakant „prieš“, yra pagrįstas vienu argumentu, kuris yra paremtas teisingai pritaikytomis istorinėmis žiniomis.

Pozicija: *Manau, kad Jungtinių Amerikos Valstijų indėlis į sąjungininkų pergalę nebuvo didžiausias [...].*

Argumentas: [...], *nes būtent Sovietų Sąjunga turėjo lemiamą įtaką nugalint vokiečius.*

Atsižvelgta į istorines žinias: *Būtent rusai, padedami lenkų kareivių, padarė vokiečiams daugiausia nuostolių ir užėmė Berlyną.*

4 pavyzdys

Taip, amerikiečiai labiausiai prisidėjo nugalint Hitlerį. Nė viena šalis nepadarė tiek daug siekiant pergalės, kaip amerikiečiai. Rusai visą laiką pralaimėdavo kariaudami su vokiečiais, o anglai laimėjo tik mūšį už Angliją.

0 taškų – atsakymas, pasisakant „už“, yra pagrįstas vienu argumentu, kuris nėra paremtas teisingai pritaikytomis istorinėmis žiniomis.

Pozicija: *Taip, amerikiečiai labiausiai prisidėjo nugalint Hitlerį.*

Argumentas: *Nė viena šalis nepadarė tiek daug siekiant pergalės, kaip amerikiečiai.*

Vertintojų nuomonės:

Informacijoje pateiktos užduotys yra įdomios ir įvairialypės. Jos leidžia patikrinti visas svarbiausias šio dalyko kompetencijas [...]. Į užduotis įtraukti įvairūs istorinių šaltinių tipai (visų pirma, tekstai, diagramos, žemėlapiai, ikonografija) – ir tiesiogiai paimti iš tam tikrų epochų, ir netiesioginiai (komiksas). Pastarųjų panaudojimas turi dar vieną privalumą – parodo mokiniui, kad istorija yra gyva, o senovės epochų įvykiai gali įkvėpti šiuolaikinius menininkus ir populiariosios kultūros kūrėjus.

Prof. habil. dr. Jolanta Choińska-Mika, Varšuvos universitetas

[Informacija] teisingai parodo, kad istorijos egzaminas bus ne tik žinių, bet, visų pirma, įvairialypių mokinių gebėjimų patikra, apimanti darbą su šaltiniais ir istoriniais tyrimais. Šiuolaikiškumo suteikia ypatingas dėmesys ikonografinėi medžiagai.

Prof. habil. dr. Joanna Wojdon, Vroclavo universitetas